

Preventie met gezag

's-Hertogenbosch

Inhoudsopgave

1. Introductie

pag. 5

2. Probleemanalyse

pag. 6

3. Doel en doelgroep

pag. 16

3.1 Aansluiten bij de aanpak Gelijke kansen

pag. 16

3.2 Doel

pag. 18

3.3 Afbakening doelgroep

pag. 19

3.4 Werkwijze voor de selectie van jeugdigen binnen preventie met gezag

pag. 20

4. Plan van aanpak

Doelstelling 1: doorbreken ronsel- en ingroeimechanismen (beschermen kwetsbare jeugdigen)

pag. 21

Doelstelling 2: doorbreken criminele carrière doorgroeier

pag. 21

Doelstelling 3: doorbreken negatieve rolmodellen met aanpak doorgroeiers en harde kern

pag. 36

5. Betrokken partijen, afbakening en omgeving

pag. 41

5.1 Governance

pag. 45

5.2 Afbakening en omgeving

pag. 45

5.3 Betrokken partijen

pag. 47

6. Onderzoek, monitoring en evaluatie

pag. 47

7. Financiën

pag. 48

7.1 Programmabegroting preventie met gezag

pag. 49

7.2 Begroting voorbereidingsfase preventie met gezag

pag. 49

7.3 Toelichting inzet justitiële partners binnen preventie met gezag

pag. 54

Bijlagen

pag. 55

pag. 57

1. Introductie

Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft de gemeente 's-Hertogenbosch geselecteerd om een aanpak op te stellen voor het landelijk programma preventie met gezag. Preventie met gezag heeft als doel voorkomen dat jeugdigen en jongvolwassenen de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit ingaan of hierin verder afglijden. Het gaat om een programma met een looptijd van 10 jaar.

Deze aanvraag preventie met gezag is geschreven met bijdragen van vele preventieve en justitiële ketenpartners en met betrokkenen vanuit verschillende domeinen en portefeuilles binnen de gemeente 's-Hertogenbosch. Daarmee staat nu de basis voor een langlopende, domein overstijgende aanpak waar wij als gemeente vertrouwen in hebben.

Proces

Het plan van aanpak voor deze aanvraag moest worden opgesteld in een korte tijdsperiode; het proces stond onder tijdsdruk. Dat vraagt wat van de gemeente én van haar ketenpartners.

Om tot een gedragen en integrale aanpak te komen, is in juni 2023 gesproken met ketenpartners die betrokken (kunnen) zijn bij de preventieve of repressieve aanpak van jonge aanwas in 's-Hertogenbosch. Met deze partners is een analyse gemaakt van de huidige situatie in de gemeente, met bijdragen vanuit ieders eigen ervaring en expertise. Ook zijn mogelijke interventies en acties voor de domein overstijgende aanpak besproken. Op basis van deze gesprekken is gekeken wat daarin de gemene delers zijn. Deze opbrengst is in twee

focusgroepen op donderdag 6 juli 2023 en woensdag 12 juli 2023 besproken en aangescherpt. Daarmee konden keuzes worden gemaakt. In augustus zijn de reacties van ketenpartners en interne stakeholders op de eerste conceptversie verwerkt. Uiteindelijk is het plan besproken en goedgekeurd in het college van B&W en in de driehoek Zorg en Veiligheid.

Bij de totstandkoming van de aanvraag hebben we grote bereidheid gezien bij alle ketenpartners om in korte tijd tot afspraken te komen en aan het plan bij te dragen. Dat onderstreept de gedeelde urgentie voor de aanpak van jonge aanwas. We hopen met het plan van aanpak recht te doen aan ieders bijdrage en de gemeenschappelijke behoeften en uitgangspunten.

Uitgangspunt: een wendbare en lerende aanpak

De gemeente 's-Hertogenbosch richt haar programma preventie met gezag bewust in als wendbare aanpak. Dat betekent dat we tijdens het programma kritisch volgen wat we doen: doen we de goede dingen en doen we de dingen goed? Tijdens de aanpak worden interventies gemonitord, geëvalueerd en doorontwikkeld. En blijven we onderzoeken om de doelgroep beter te begrijpen. Zo sluiten we aan bij nieuwe inzichten over effectieve interventies én sluiten we aan bij nieuwe ontwikkelingen in de jonge aanwas in de ondermijnende criminaliteit. Waar nodig worden interventies gestopt of vervangen omdat effecten tegenvallen, alternatieven effectiever zijn of omdat het fenomeen weer verandert.

2. Probleemanalyse

De gemeente 's-Hertogenbosch is door het ministerie van Justitie & Veiligheid geselecteerd voor het programma preventie met gezag. Dat betekent dat ook in deze gemeente sprake is van problematiek met een voedingsbodem voor jeugdigen die kunnen toetreden en afglijden in de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit.

Om de situatie in 's-Hertogenbosch te duiden heeft de gemeente een probleemanalyse opgesteld. Op basis van deze probleemanalyse is de aanpak opgesteld. Voor de analyse is een cijfermatige analyse uitgevoerd. Parallel daaraan zijn ketenpartners gevraagd naar hun perspectief en duiding van de problematiek. De probleemanalyse is vervolgens in twee focusgroepen met partners aangescherpt.

Duiding van de problematiek

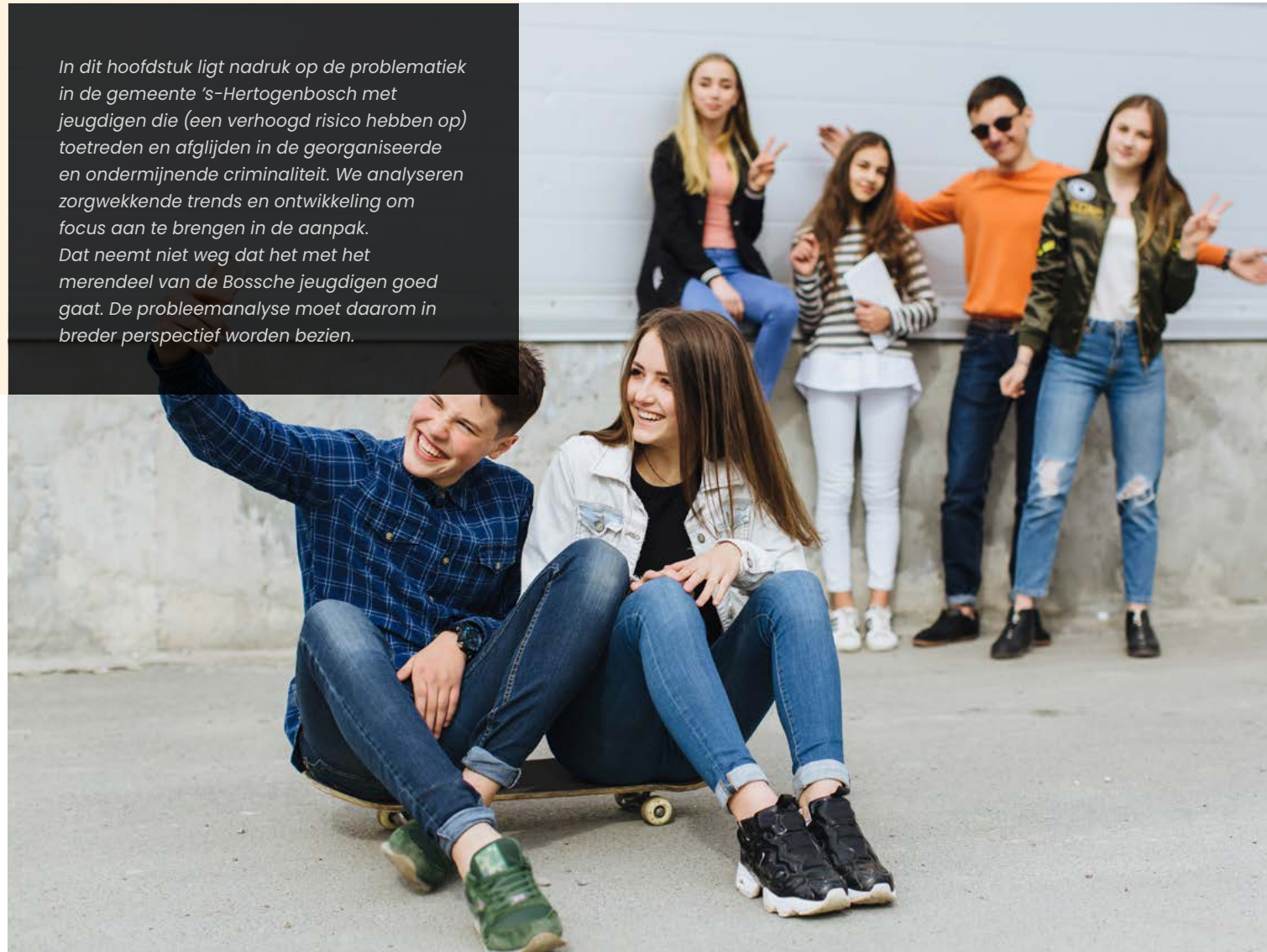
Om de situatie in 's-Hertogenbosch te duiden, gaan we eerst in op het algemeen beeld en daarna op de verjonging en verharding, de samenstelling van jeugdgroepen en op de specifieke doelgroepen van ronselen en doorgroeiers. Tot slot delen we enkele reflecties van ketenpartners op de huidige inzet.

Algemeen beeld

Met de meeste inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch gaat het goed. Mensen wonen en werken er graag. Dat geldt ook voor jeugdigen in 's-Hertogenbosch. Ten opzichte van het Nederlands gemiddelde groeien bijvoorbeeld minder kinderen op in een eenoudergezin (7,1% t.o.v. 7,4% in heel Nederland), wonen minder kinderen in een uitkeringsgezin (5% t.o.v. 6% in heel Nederland) en ligt het jeugdhulpgebruik onder het Nederlandse gemiddelde. Met de meest jeugdigen gaat

het dus goed. Dat betekent alleen niet dat 's-Hertogenbosch geen kwetsbare inwoners heeft of dat er geen sociale problemen zijn, bijvoorbeeld met armoede. In vergelijking met andere gemeenten is de gemeente 's-Hertogenbosch daarin 'een middenmoter'. Ook ondermijnende criminaliteit is (tot nu toe) kleiner dan in grootstedelijke gemeenten. Tegelijkertijd is deze criminaliteit wel aanwezig en duidelijk zichtbaar op school, op straat en online.

In dit hoofdstuk ligt nadruk op de problematiek in de gemeente 's-Hertogenbosch met jeugdigen die (een verhoogd risico hebben op) toetreden en afglijden in de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. We analyseren zorgwekkende trends en ontwikkeling om focus aan te brengen in de aanpak. Dat neemt niet weg dat het met het merendeel van de Bossche jeugdigen goed gaat. De probleemanalyse moet daarom in breder perspectief worden gezien.

Alle preventieve en justitiële ketenpartners bevestigen de aanwezigheid van ondermijnende criminaliteit en signaleren dezelfde zorgwekkende trend: een duidelijke toename, verjonging en verharding van deze ondermijnende criminaliteit.

In de analyses van ketenpartners en de gesprekken die voor deze probleemanalyse zijn gevoerd, ligt daarbij nadruk op drugscriminaliteit. Tegelijkertijd is de betrokkenheid van jeugdigen in de drugscriminaliteit niet los te zien van gewelds-, vermogens- en cyberdelicten: van mishandeling en wapenbezit tot (online) fraude en afpersing. Het is een kluwen van delicten die samen het probleem vormen. Partners vragen daarbij aandacht voor alarmerende signalen van een snelle verjonging in het afgelopen jaar: zij zien kinderen vanaf 8-9 jaar tot 11-12 jaar die betrokken zijn of raken bij (drugs)criminaliteit. Dit lichten we verder toe onder 'Verjonging: ronselen en ingroeimechanismen'.

Deze verjonging van criminaliteit blijkt niet alleen uit de waarneming en signalen van preventieve en justitiële partners. Deze blijkt ook uit de data. Zo blijkt uit een

analyse van de reclasseringsinzet van 2022 dat in de gemeente 's-Hertogenbosch criminele carrières vaker worden gestart op een leeftijd tussen de 4 en 15 jaar dan het landelijk gemiddelde: in 's-Hertogenbosch start 28,7% van de criminele carrières op deze jonge leeftijd ten opzichte van het landelijk gemiddelde van 22,8%². Ook zijn er meer geregistreerde drugs- en vermogensdelicten in verhouding tot het totaal aantal delicten door cliënten onder toezicht uit 's-Hertogenbosch (resp. 11,2% en 26,6% t.o.v. 9,9% en 22,7% landelijk).

² Betreft een selectie van indicatoren van de website [Waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl). De onderliggende data zijn afkomstig van CBS en hebben betrekking op de jaren 2021, 2022 en 2023.

Normalisering van drugs

Deze trend speelt in een context waarin drugs voor jeugdigen steeds meer ‘normaal’ en beschikbaar zijn. Scholieren (en scholen) zien toenemend drugsgebruik en drugshandel op én rond scholen, in 2023 heeft 19% van de leerlingen dit op school gezien³. De normalisering van drugs op scholen leidt tot signalen over steeds jonger gebruik. Eén van de scholen deelt bijvoorbeeld het signaal: “het lijkt soms alsof alcohol onder pubers is ingeruild voor drugs”. Dat uit zich bijvoorbeeld ook in (zwaardere) verslavingen op steeds jongere leeftijd. De toegenomen vindbaarheid van drugs (zowel fysiek als digitaal via Telegram en social media) werkt daarin volgens meerdere partners faciliterend.

De normalisering van drugs onder jeugdigen leidt op basisscholen, middelbare scholen, Mbo’s én in het voorliggend veld (van leerplicht, jeugdhulp tot straatcoaches) ook tot veel (kleine) signalen en vermoedens van drugshandel doordat kinderen en jongeren onlogische hoeveelheden geld en dure spullen hebben. Professionals kunnen hier alleen niet altijd de vinger op leggen, of weten onvoldoende hoe zij hierop kunnen reageren. Het aantal signalen wordt ook niet geregistreerd.

Veel aanbod van kleine klusjes: fysiek en digitaal

Om de problematiek in ‘s-Hertogenbosch te begrijpen benadrukken preventieve en justitiële partners de online verbinding tussen jeugdigen, de toegenomen mobiliteit en de centrale ligging van ‘s-Hertogenbosch in het land. Daardoor vervagen grenzen tussen wijken en omliggende gemeenten. En zijn jeugdigen – en criminele netwerken – in verbinding met de grotere steden zoals Utrecht en Eindhoven. Dit samen leidt dit

tot een groot aanbod van snelle, relatief makkelijke ‘klusjes’ of ‘instapklusjes’. Bijvoorbeeld pakketjes ophalen en wegbrengen, op de uitkijk staan en het dealen van kleine hoeveelheden drugs. Enkele partners wijzen daarbij op de Brabantse rol van ‘doorvoerroute’⁴. Zo zijn er voorbeelden van signalen dat Bossche jeugdigen betrokken zijn bij uithalen in Rotterdam en Antwerpen.

Digitale verbinding en sociale media

De verjonging en verharding van criminaliteit zijn niet los te zien van ‘online’. De digitale verbinding via apps en social media zijn bepalend voor de leefwereld en de verbinding van jeugdigen. De online verbinding heeft de dynamiek tussen jeugdigen fundamenteel veranderd: het maakt alles zichtbaar, grenzen tussen wijken en gemeenten vervagen en het werkt 24/7 door, met een slag- en daadkracht waar sommige partners ‘jaloers’ op zijn. Het raakt daarmee alle aspecten van het leven van jeugdigen: van groeps- en relatievorming tot groepsdruk, shaming en afpersing.

De online dynamiek is ook zichtbaar in de kluwen van delicten binnen de ondermijnende criminaliteit. Zo vindt

ronselen voor drugscriminaliteit grotendeels online plaats, zijn er online challenges die geweld uitlokken, is er een marktplaats waar vraag en aanbod van klusjes snel geld oplevert, worden confrontaties tussen jeugdgroepen online bepaald en zijn er signalen van jeugdigen die online fraude plegen of online afpersen. Voor de meeste partners is dat een ‘black box’: we weten dát het speelt, maar lopen achter de feiten aan.

De rol van ouders

Tot slot benadrukken partners dat de terugtrekkende rol van ouders een belangrijke rol speelt in de voedingsbodem voor drugsgebruik en voor toetreden en afglijden van (jonge) jeugdigen in de ondermijnende criminaliteit. Ook hier is sprake van een kluwen van problemen en oorzaken: van het ontbreken van ouderlijk toezicht tot ouderlijke onmacht en desinteresse. De oorzaken kunnen worden teruggebracht tot drie categorieën: niet weten, niet kunnen en niet willen⁵:

- Niet weten: ouders zijn onbekend met deze ontwikkeling of zijn hierin naïef: “mijn kind doet dat niet” of “dat gebeurt niet in deze wijk of deze school”.

Ook hebben veel ouders onvoldoende zicht op online leefwereld van kinderen en de risico’s die daarmee samengaan.

- Niet kunnen: ouders hebben onvoldoende grip op het (online) handelen van hun kind. Zij hebben niet de vaardigheden om in te grijpen of bij te sturen. Partners benadrukken naast deze ouderlijke onmacht ook het gebrek aan ouderlijk toezicht: van ouders die te druk zijn tot eenoudergezinnen en ouders die hun handen vol hebben aan andere problemen. Zo zien ketenpartners jongeren en ouders met psychische of gezondheidsproblemen die 10 jaar geleden (eerder) in zorg zouden zijn.
- Niet willen: onder sommige ouders is sprake van normvervaging: zij hanteren zelf andere normen en praten verkeerd gedrag goed. Dat uit zich ook in wantrouwen tegenover hulpverlening en gezag. Ouders verwachten ofwel dat school en instanties het wel oplossen, of worden juist boos als zij op het gedrag van hun kinderen worden aangesproken. Ook kan sprake zijn van intergenerationele overdracht binnen criminele families of familiale verbanden.

Verjonging: ronselen en ingroeimechanismen

In de toename, verjonging en verharding van ondermijnende criminaliteit zien alle ketenpartners – zonder uitzondering – ontwikkelingen van ronselen, verleiden en ingroeimechanismen op school en op straat. Daarbij werkt het gebruik en de handel in snus en vapes vaak als drempelverlagend ‘opstapje’ naar drugs(criminaliteit). Enkele voorbeelden die in ‘s-Hertogenbosch worden gezien zijn:

- De online ABC-challenge waarbij jeugdigen vape of snus krijgen voor filmpjes van mishandelingen
- Het gratis (online) aanbieden van snus, de volgende keren voor – steeds grotere – tegenprestaties

- Jeugdigen die in de onderbouw van het VO en (eind) basisschool handelen in snus en vape
- Kinderen die soms al op basisschool-leeftijd op straat worden aangesproken voor (kleine) klusjes. Ook hier gaat het (aanvankelijk) om kleine klusjes als pakketjes ophalen, op uitkijk staan, dealen

Het ronselen, verleiden en ingroeien zijn verweven met de online verbinding tussen jeugdigen en social media. En ook hier geldt het alarmerende signaal over de snelle verjonging in het afgelopen jaar: partners signaleren al ronselen en verleiden in de leeftijd vanaf 8-9 jaar tot 11-12 jaar. Deze signalen van ronselen en verleiden sluiten aan bij onderzoek in andere gemeenten: zo blijkt uit het onderzoek ‘Dealers in de dop’⁶ dat in Midden-Nederland en Amsterdam werd uitgevoerd, dat kinderen vaak onbewust betrokken raken bij drugscriminaliteit.

Overigens behoren niet alleen de ‘geronselden’ tot de doelgroep preventie met gezag. Partners benadrukken dat ook de ‘ronselaars’ (overwegend) jong zijn. Volgens de waarneming op straat zijn ook ronselaars vaak jongeren of jongvolwassenen die zelf geronseld zijn en vervolgens als jonge aanwas en doorgroeiers carrière maken in de criminaliteit.

² De factsheet ‘Feiten & cijfers: reclasseringsinzet in de regio Zuid. Informatie over de gemeente ‘s-Hertogenbosch’ is opgesteld door de reclassering (3RO) en als bijlage 1 aan deze aanvraag toegevoegd.

³ Jaarlijks wordt onder meer dan 5000 middelbare scholieren in ‘s-Hertogenbosch – van praktijkonderwijs tot vwo – een enquête afgenomen: de Leerlingthermometer. Sinds 2022 bevat deze enquête de vraag of leerlingen gezien hebben dat op er op school drugs gebruikt of verhandeld werd. In de aanpak preventie met gezag worden de resultaten van deze vraag in de Leerlingthermometer benut voor verdiepende analyse – waaronder een vergelijkende analyse tussen scholen – vanuit het samenwerkingsverband School en veiligheid (zie ook hoofdstuk 4, actie 6).

⁴ Ter nuancering: volgens reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming is dit (vooralsnog) niet zichtbaar in strafzaken. Het vermoeden is dat dit verschil samenhangt met minder ‘lik-op-stuk’ handhaving van drugshandel in kleine hoeveelheden. Een deel van de problematiek valt daarmee buiten de data / geregistreerde problematiek.

⁵ We benadrukken dat niet alle kinderen uit gezinnen die (tijdelijk) aan deze kenmerken voldoen automatisch toetreden tot de ondermijnende criminaliteit. Ketenpartners signaleren een terugtrekkende beweging van ouders en het uitblijven van corrigeren die samen de voedingsbodem voor de verjonging en verharding van ondermijnende criminaliteit versterken. De hier genoemde kenmerken hangen samen met deze terugtrekkende beweging.

Verharding

Naast verjonging is ook een verharding zichtbaar onder jeugdigen: zij komen vaker of op jongere leeftijd voor bij zwaardere delicten. Ook worden ‘instapdelicten’ van (jonge) jeugdigen volgens justitiële partners ernstiger, waarbij het mogelijk is dat jeugdigen met zwaardere delicten beginnen of dat zij pas bij zwaardere delicten worden gepakt. Het Openbaar Ministerie deelt in haar analyse dat zij in strafzaken bijvoorbeeld zien dat jeugdigen echte en/of nepwapens op zak hebben, zich schuldig maken aan intimidatie en bedreiging, medepassagiers lastig vallen in het OV of betrokken zijn bij (poging tot) overval op straat, benzinestation of winkel.

De verharding en het normaliseren van zowel fysiek als verbaal geweld is ook zichtbaar op social media, in conflicten tussen jeugd(groepen) en in online challenges, zoals de ABC-challenge. Dat speelt voor alle leeftijden in de doelgroep van preventie met gezag: van 10-jarigen die betrokken zijn bij de online challenges tot signalen van 15-jarigen die ernstige dreiging ervaren (‘spreken over vijanden’).

Samenstelling en ontwikkeling van de doelgroep: voorbij buurten en wijken

Preventieve en justitiële partners benadrukken dat er in ‘s-Hertogenbosch vrijwel geen vaste jeugdgroepen of vaste netwerken zijn met een ‘harde kern’. Van oudsher waren jeugdgroepen ook in ‘s-Hertogenbosch wijk gebonden. Door het vervagen van grenzen is dat afgenomen: jeugdgroepen worden steeds diverser in samenstelling en werken steeds meer dynamisch en fluïde. Ze ontmoeten elkaar, ze vermengen en ze clashen. Daarmee zijn traditionele rivaliteit en conflicten tussen wijken en gemeenten afgenomen, maar zijn

jeugdgroepen ook ongrijpbaarder geworden: ze kunnen ogenschijnlijk ‘uit het niets’ ontstaan of weer uit elkaar vallen.

Ook hier is de invloed van de wijk- en gemeente overstijgende online verbinding tussen jeugdigen op groepsvorming, dynamiek tussen groepen én op het ronselen bepalend. Samen met de invloed van toegenomen mobiliteit door elektrische fietsen, stepjes en scooters. Waar pubers voorheen “echt niet naar de andere kant van de stad gingen fietsen”, hebben ze nu een groter bereik.

Netwerken zijn dus dynamisch en divers van samenstelling. Jeugdigen nemen hun netwerk van thuis, de wijk, van subculturen en van sportverenigingen mee, en vervolgens ontwikkelen groepen zich op en rond scholen. De toename, verjonging en verharding van ondermijnende criminaliteit is dan ook zichtbaar op alle scholen. Ketenpartners in de wijken benadrukken deze trend van toenemende diversiteit in de samenstelling van jeugdgroepen qua wijken en afkomst. Eén van de professionals: “diverser en inclusiever dan deze groepen vind je het niet in ‘s-Hertogenbosch”. In de doelgroep komen dus alle wijken en achtergronden terug. Dat sluit ook aan bij de ambitie om niet de jeugdigen uit specifieke wijken niet te stigmatiseren vanuit het programma (zie voor verdere toelichting hoofdstuk 3).

Dat neemt niet weg dat wijken een eigen karakter hebben en daarmee specifieke risico’s voor ouders en jeugdigen. Van minder ouderlijk toezicht en meer naïviteit bij ouders én kinderen in ‘rijkere buurten’, het meer gesloten karakter van volkswijken tot specifieke verleiding door armoede in meer kwetsbare wijken. Ook zijn er specifieke wijken in de

gemeente ‘s-Hertogenbosch met in verhouding meer reclasseringscliënten. De invloed van wijken lijkt groter op basisschoolleeftijd dan op VO; kind en ouder zijn dan meer wijkgebonden. Door interventies te specificeren

De gemeente ‘s-Hertogenbosch kiest gegeven deze probleemanalyse voor een gemeentebrede aanpak. Het doorbreken van ronselen en ingroeimechanismen vraagt om aansluiting op de vindplaatsen van jeugdigen zoals scholen. Daarmee houdt de aanpak wel rekening met kenmerken van wijken (‘doen wat werkt’), maar is de aanpak zelf niet wijkgebonden⁶. Uiteraard wordt wel focus gebracht en wordt bijvoorbeeld in de inzet rekening gehouden met scholen en doelgroepen waar risico’s samenkomen. Hoofdstuk 3 bevat hierop verdere toelichting.

naar de kenmerken en risico’s van wijken, maak je de overkoepelende aanpak effectiever: “Je moet per wijk kijken wat werkt”.

Doelgroep ronselen: de geronselde en de ronselaar

Bij ‘geronselden’ zitten zowel kwetsbare jeugdigen die als loopjongen worden ingezet als hardere jeugdigen die vanuit ronselen doorgroeien binnen de criminaliteit en mogelijk ook zelf weer ‘ronselaar’ worden: de groep kan zowel slachtoffer als dader zijn, dit loopt in elkaar over.

De doelgroep voor ronselen, verleiding en ingroeimechanismen is vaak relatief kwetsbaar. De oorzaak van die kwetsbaarheid kan per jeugdige verschillen en is vaak een combinatie van leeftijd, naïviteit, beïnvloedbaarheid, minder intelligentie of een licht verstandelijke beperking, autisme, adhd, verslaving en financiële behoeften vanuit armoede (zelf/thuis) of (informele) schulden. Daarbij worden jeugdigen beïnvloed door negatieve rolmodellen, en verkeerde verwachtingen van status en snel geld. Deze verwachtingen raken weer vermengd met gevoeligheid voor groepsdruk, online status en zichtbaarheid, dure spullen en erbij willen horen. Ketenpartners zien deze kwetsbaarheden op alle scholen, met een concentratie van specifieke kwetsbaarheden op vmbo- en praktijkscholen.

Bij een deel van de doelgroep die kwetsbaar is voor ronselen en ingroeien is volgens professionals en justitiële partners sprake van intergenerationele overdracht van criminaliteit binnen families en familiale verbanden. Dat leidt tot weer een andere (en meer verborgen/hardnekkige) vorm van kwetsbaarheid en ingroeien. Zo vindt binnen de opvoeding al een verharding en normalisering van geweld en drugs(handel) plaats.

Uit signalen en analyses van casuïstiek blijkt dat onder jeugdigen die ingroeien of doorgroeien na ronselen veel “stille jongeren” zitten. Zij komen (vroegtijdig) onvoldoende op de radar, ook niet bij bestaande zorgstructuren. Zij trappen (aanvankelijk) weinig problemen, maar hebben zelf of als gezin vaak wel een grote afstand tot hulp, en is er veel stille armoede. Een belangrijk signaal dat wel zichtbaar is bij de doelgroep, is verzuim: we weten dat deze doelgroep veelvuldig in beeld is bij leerplicht, maar kunnen nog onvoldoende differentiëren in signalen bij leerplicht. Daarin zit een belangrijke kans om terugkijkend te leren, om daarmee eerder en gericht jeugdigen te kunnen helpen.

Specifieke zorgen zijn er over signalen van toenemende betrokkenheid van meiden en zorgen over ‘schoolloze’ jeugdigen die van school zijn gestuurd en uit beeld verdwijnen door een combinatie van ouderlijke onmacht en het ontbreken van alternatieven. Voor beide groepen is verdere analyse nodig.

Gezagspartners hebben deze groep tot slot niet altijd (tijdig) in beeld: jeugdigen komen [voor deze partners] uit het niets in beeld bij zwaardere zaken rond ondermijnende criminaliteit. Het is mogelijk dat deze jeugdigen lange tijd aan de aandacht van justitiële partners ontglipt zijn. Ook betrokken instanties op het gebied van preventie en zorg hebben onvoldoende effect gehad bij deze jongeren: “bestaande instrumenten raken bot”. Preventieve partners signaleren de groep soms wel (“kansen om jonge gasten te redden liggen soms voor het oprapen”), maar zij lopen aan tegen grenzen van hun capaciteit en ervaren dilemma’s in de verdeling van taken, rollen en verantwoordelijkheden.

⁶ Dealers in de dop: onderzoek naar jonge aanwas in de drugscriminaliteit: Wegwijzer Jeugd en Veiligheid.

⁷ Dit is ook in lijn met het bestuurlijke overleg uit april 2023 waarin het ministerie in reactie op de uitgangspunten van het college van B&W heeft aangegeven geen bezwaar te hebben op een stedelijke aanpak.

Doelgroep ‘hardere’ doorgroeiers

Uit de doelgroep van geronselden en ronselaars groeit een doelgroep van hardere jongens die carrière maken in de ondermijnende criminaliteit. Zij zijn vaak slimmer en meer ongrijpbaar (“glibberig”). Ketenpartners hebben deze doelgroep gedeeltelijk in beeld, maar uiten juist hun zorgen over de blinde vlek voor de slimmere gasten die onder de radar blijven.

De groep hardere doorgroeiers die in beeld is kent weer een andere dynamiek dan de jonge geronselden en de loopjongens: nog harder, een nog groter belang van status en nog meer normalisering van verbaal en fysiek geweld. Ketenpartners zien dat deze hardere doorgroeiers vaak snel veel geld verdienen en ook snel veel geld uitgeven. Dat gaat samen met een hoog drugsgebruik. Ook deze doelgroep hebben gezagspartners niet altijd (tijdig) in beeld: deze jongeren doorlopen niet allemaal het traditionele pad, waarbij delicten in aantal en zwaarte geleidelijk toenemen.

In de doelgroep hardere doorgroeiers zijn meerdere doelgroepen te onderscheiden. Zo is er gedeeltelijk overlap met de harde kern van FC Den Bosch. Ook is binnen deze groep sprake van intergenerationele overdracht en familiale verbanden. Deze familiale verbanden zijn (ook voor gezagspartners) niet altijd makkelijk zichtbaar; soms vraagt dit een specifieke analyse. Wanneer sprake is van intergenerationele overdracht van hardere doorgroeiers is de problematiek hardnekkig: dit vraagt een specifieke, langdurige en intensieve aanpak.

Deze signalen van ketenpartners over hardere doorgroeiers in ‘s-Hertogenbosch sluiten ook aan bij landelijk onderzoek⁸ waarin wordt geconcludeerd

dat uit cijfers en literatuur een beeld naar voren komt van een kleine, specifieke categorie ernstige, vaak gewelddadige, overwegend jongvolwassen veelplegers, die zich meester wanen over het publieke domein⁹, die mensen bedreigen en beroven, voor wie het gebruik van wapens geen taboe meer is¹⁰ en die vaak actief zijn in de drugscriminaliteit.

Omvang van de doelgroep

Op basis van de probleemanalyse komen we tot een eerste raming van de omvang van de doelgroep. We benadrukken dat niet de volledige doelgroep in beeld is. Dat heeft deels te maken met niet-registreren (zo worden signalen en vermoedens op scholen niet geregistreerd), met vertekeningen in de registratie (bij minder ‘lik-op-stuk’ handhaving van drugshandel in kleine hoeveelheden zijn data onvolledig) en met de vertraagde weergave in data van signalen en ontwikkelingen die nu op straat worden waargenomen. Hieronder is daarom een grove raming van de doelgroep weergegeven. Gedurende de aanpak wordt samen met partners dit zicht op de doelgroep gespecificeerd.

In ‘s-Hertogenbosch wonen 23.626 jongeren van 0 tot 15 jaar en 18.333 jongeren van 15 tot 25 jaar oud. In totaal dus 41.959 jongeren tot 25 jaar. Dit is circa 26,3% van de totale bevolking in de gemeente ‘s-Hertogenbosch.

Uit de analyse van Zicht op Ondermijning blijkt op basis van gegevens uit 2019 dat in heel ‘s-Hertogenbosch ongeveer 1740 jongeren in de leeftijd 8-23 jaar een hoog risico lopen om in de ondermijnende (drugs)criminaliteit te belanden. Dat betekent niet dat zij allemaal potentieel crimineel zijn, maar wel dat op basis van statistische analyse sprake is van extra veel risicofactoren en minder beschermende factoren: zij zijn (extra) kwetsbaar.

Er zijn in ‘s-Hertogenbosch geen cijfers voorhanden die de exacte omvang aangeven van de groep (potentiële) jonge aanwas, doorgroeiers en over jeugdigen/ jong volwassenen die behoren tot de harde kern. De gezagspartners en preventieve partners constateren samen dat slechts een deel van deze doelgroepen in beeld is bij politie en OM. Het gaat minimaal om enkele honderden (potentiële) jonge aanwas en naar verwachting enkele tientallen doorgroeiers.

Indeling en omvang van de doelgroep

Het landelijke programma preventie met gezag is gericht op jeugdigen en jongvolwassenen van 8 tot en met 27 jaar die (mogelijk) toetreden en afglijden in de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit.

De gemeente ‘s-Hertogenbosch hanteert de indeling in onderstaande tabel. Deze is mede gebaseerd op de rapporten ‘Misdaad carrières voorkomen en doorbreken’ en ‘(On)zichtbare beelden van jonge aanwas in de drugscriminaliteit’.

Nr.	Doelgroep	Definitie
1.	Potentiële jonge aanwas	Jeugdigen die om verschillende redenen kwetsbaar zijn voor ronselen of verleiding vanuit de ondermijnende criminaliteit. Kwetsbaarheden bestaan vaak uit meerdere risico's en minder beschermende factoren op het gebied van individuele kenmerken, kenmerken van de thuissituatie en kenmerken van de omgeving (zowel de sociale, sociaaleconomische als fysieke omgeving).
2.	Jonge aanwas	Jeugdigen die al met één been in de criminaliteit staan. Zij maken zich veelal schuldig aan overlast en/of (ernstige) delicten (let wel, jonge aanwas hóéft zich niet schuldig te maken aan overlast). Deze groep voert ook klussen uit voor de ondermijnende criminaliteit en is daarmee zichtbaar in het publieke domein. In deze groep zitten zowel loopjongens als jeugdigen die kunnen doorgroeien.
3.	Doorgroeiers	Het lokale aanstormende criminele talent. De kans dat de leden van deze groep zich zullen doorontwikkelen richting de harde kern lijkt groot. Deze groep is vaak harder, minder grijpbaar en redelijk tot steeds minder zichtbaar in het publieke domein. Hierdoor is er minder zicht op deze groep.
4.	Harde kern	Beroepscriminelen met een stevige verzameling antecedenten én een grote actieradius. Zij zijn vaak bovenlokaal (en zelf internationaal) actief.

⁸ I. Weijers, H. Ferwerda & R. Roks, *Te groot voor de wijkagent, te klein voor de recherche. Een vergeten groep: jonge doorgroeiers in de criminaliteit*, *Proces*, 2021, vol. 100, no. 5, p. 264-275

⁹ M. Eljssink Smeets & E. Bervoets, *De onaantastbaren. De destructieve doorwerking van onaantastbaren in wijk en buurt*, Den Haag: Nicis 2011.

¹⁰ E. Bervoets, *Vlindermessen en djonko's: jeugdcriminaliteit, hangjongeren en een praktijkverhaal uit West*, Den Haag: Boom 2012; Ferwerda, Wolsink & Van Leiden 2020, p. 77.

Reflectie op de huidige inzet

Tot slot delen we een aantal reflecties uit de gesprekken en focusgroepen die hebben plaatsgevonden voor deze probleemanalyse. Deze reflecties van preventieve en justitiële partners worden mede gebruikt bij de keuzes in het plan van aanpak (hoofdstuk 4), om de effectiviteit van interventies binnen de Bossche context te vergroten. In hoofdstuk 3 volgt een nadere toelichting op de brede inzet van de gemeente op gelijke kansen en talentontwikkeling.

Momenteel is er volgens betrokken partners relatief weinig inzet op lik-op-stuk beleid en relatief weinig inzet gericht op afpakken (van kleine hoeveelheden) bij jonge dealers. De keuzes daarvoor worden (mede) gemaakt door knelpunten in capaciteit bij handhaving en in de opvolging: “we hebben de mensen niet en als we iemand in beeld hebben is er geen zorg of er zijn grote wachtlijsten”. Het risico van minder direct of minder merkbaar handhaven is dat de beleving bij jeugdigen wordt versterkt dat misdaad loont. Signalen van ketenpartners op straat laten zien dat jongeren goed op de hoogte zijn van keuzes door politie/gezag.

Wat opvalt uit de reacties van ketenpartners in ’s-Hertogenbosch is dat veel partijen werkzaam zijn op het grensvlak van preventie/talentontwikkeling en repressie (onder andere jeugdboa’s, straatcoaches, Power Up, jeugdagenteen en jongerenwerk). Zij ervaren allemaal dilemma’s in het “grijs gebied” tussen enerzijds vertrouwen en relaties opbouwen en anderzijds handhaven en het delen van signalen. Met deze voelsprietten in de wijken is momenteel veel informatie en kennis aanwezig, alleen is de vertaling naar een gezamenlijk overkoepelend beeld en een proactieve, integrale opvolging van signalen niet vanzelfsprekend. De gemeente heeft de ambitie dat inzet op gelijke kansen en talentontwikkeling er is voor iedereen, en niet persé bedoeld voor het voorkomen van criminaliteit of voor jeugdhulp. Sommige partners in dit veld zijn zoekende hoe zij zich binnen deze brede ambitie kunnen richten op de specifieke doelgroep van jonge aanwas en doorgroeiers.

Tot slot zijn er in de gemeente ’s-Hertogenbosch een aantal intensieve individuele aanpakken aanwezig voor jonge aanwas en doorgroeiers. Deze blijken effectief wanneer zij gericht zijn op relaties bouwen en op langzaam gedrag veranderen. Criteria voor deze aanpakken zijn:

- Vast gezicht, vertrouwen opbouwen, ook door jeugdige en gezin te helpen
- Langdurige aanpak met snel handelen bij momentum: hollen en stilstaan
- Gericht op positieve gedragsverandering; starten met opleiding en werk
- Vraagt leer- en werkplekken met geduld en ruimte voor andere normen
- Vraagt om fouten kunnen herstellen (les uit aanpak avondklokrellen)
- Bijdrage positieve rolmodellen en/of ex-criminelen (ervaringsdeskundigen) die gestopt zijn
- Aansluiten bij lokale context: de wijk, de familie, de omgeving
- Laten zien wat risico’s zijn én dat het anders kan

Als gemeente constateren we dat de individuele aanpakken die in de gemeente actief zijn voldoen aan één kenmerk of de kenmerken van onder meer de familieaanpak in de gemeente Tilburg. In het plan van aanpak lichten we verder toe hoe we de bestaande inzet willen versterken, en hoe we daarbij gebruik maken van de inzichten uit onderzoek naar de Bossche aanpakken en de aanpakken in andere gemeenten.

“Het draaiboek voor een effectieve aanpak van criminele families bestaat niet. Alles staat of valt met aandacht voor situatie, context en maatwerk met professionaliteit en veerkracht in een weerbarstige praktijk.”

3. Doel en doelgroep

3.1 Aansluiten bij de aanpak Gelijke kansen

's-Hertogenbosch heeft de ambitie om een veilige stad te zijn met gelijke kansen voor alle jeugdigen, zodat alle jeugdigen hun talenten kunnen ontwikkelen. De gemeente investeert daarom stevig in het 'Programma Gelijke kansen op talentontwikkeling' en het 'Programma Jeugdhulp'. Preventie met gezag bouwt hierop voort.

Preventie met gezag bouwt dus voort op het fundament van gelijke kansen en talentontwikkeling. Dat betekent concreet dat we aansluiten bij de brede inzet (zonder dingen dubbel te doen), en dat we waar nodig met gerichte inzet de programma's voor gelijke kansen en talentontwikkeling versterken. In de uitvoering vraagt dit doorlopend afstemming met het positief preventief jongerenbeleid.

Daarmee is preventie met gezag in 's-Hertogenbosch gericht op de doelgroep die "al met één been in de criminaliteit staat". Gezien de geschetste ontwikkelingen in de probleemanalyse raakt dat – mede door de online dynamiek – nog altijd aan een brede groep kwetsbare jeugdigen en scholieren: "binnen twee weken sta je met één been in de criminaliteit".

De gemeente 's-Hertogenbosch vindt het belangrijk om jeugdigen die om verschillende redenen kwetsbaar zijn, te beschermen tegen ronselen en verleiding vanuit de ondermijnende criminaliteit. Zodat ook deze jeugdigen gebruik kunnen maken van de gelijke kansen en de talentontwikkeling die geboden wordt. We beschermen jeugdigen zónder hen aan te spreken als potentiële crimineel, met aandacht voor de bejegening van jongeren en hun ouders, in een gezamenlijke positieve toon en taal. We beoordelen jeugdigen op het gedrag dat ze laten zien. Waar nodig stellen we grenzen, maar dit gaat samen met bieden van perspectief. (Volwassen) negatieve rolmodellen pakken we zichtbaar aan.

Tekstkader 1: toelichting op programma Gelijke kansen op talentontwikkeling

Programma Gelijke kansen

's-Hertogenbosch creëert gelijke kansen voor alle jongeren, zodat zij hun talenten kunnen ontwikkelen. In deze benadering staat de omgeving van de jongeren centraal: de situatie thuis, op school en in de wijk. We willen positieve ervaringen toevoegen die helpen bij het ontdekken en ontwikkelen van talenten. Alle jeugdigen kunnen kansrijk opgroeien, ook al zijn er soms ingewikkelde problemen thuis. Als het nodig is, is er tijdig passende hulp op logische plekken voor de jeugdigen.

Samen met de community van Bossche partners is de Actieagenda Gelijke Kansen ontwikkeld. Deze wordt de komende jaren uitgevoerd. Naast de Actieagenda Gelijke Kansen zet 's-Hertogenbosch in op drie pijlers: TOP-tijd, Samenwerken met ouders en Stimuleren van talent. De stem van ouders en jongeren is belangrijk, zij worden dan ook betrokken en gehoord. Een aantal van de acties uit het programma Gelijke kansen:

- Kansrijke start / de eerste duizend dagen: samen met het medisch en sociaal domein zorgen we dat (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie tijdig de juiste zorg en ondersteuning ontvangen. Dit betekent dat we toewerken naar een lokale ketenaanpak Kansrijke Start waarin samenwerkingsafspraken zijn gemaakt met partners rondom de eerste duizend dagen van een kind.
- Kansrijk adviseren en Kansrijk plaatsen: we ontwikkelen een aanpak samen met scholen die als doel heeft dat elk kind een kansrijk advies krijgt en kansrijk geplaatst wordt op het middelbaar onderwijs. We willen de cijfers van onder advies (lager advies VO dan past bij schoolprestaties) verlagen zodat meer kinderen meteen na de basisschool op de passende plek verder gaan leren en ontwikkelen.

- Bossche Educatieve Agenda: Samen met de kinderopvang, het basis- en voorgezet onderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs en onze educatieve partners waaronder Huis73 en 's-PORT voeren we de Bossche Educatieve Agenda uit met als doel dat ieder kind en iedere jongere zich kan ontwikkelen tot een zelfbewuste en (veer)krachtige burger.

- TOP-tijd in West: Samen met de TOP-tijd coalitie in West organiseren we een buitenschools aanbod voor alle kinderen en jongeren in West. Dit buitenschools aanbod biedt kinderen en jongeren nieuwe ervaringen en geeft hun de kans om hun talenten te ontdekken.

- We ontwikkelen samen met de community Gelijke Kansen de programmalijn Samenwerken met ouders: we versterken bestaande en ontwikkelen nieuwe initiatieven die zijn gericht op een goede samenwerking met ouders/verzorgers van kinderen in de leeftijd -9 maanden t/m 18 jaar.

Dankzij het onderwijskansenfonds kan 's-Hertogenbosch snel inspelen op kansen en knelpunten in talentontwikkeling. We stimuleren dat alle kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs kennismaken met de lokale geschiedenis, het verenigingsleven, cultuur en elkaar (Bossche Vensters). Ook via het jongerenwerk en jongerenparticipatie (aan de hand van het Bossche Jongerenparticipatiemodel) dragen we hieraan bij. De coronamaatregelen hebben grote invloed gehad op jongeren. Deze werken nog steeds door. Daarom ontwikkelen we voor jongeren een Actieplan Mentaal Welzijn. Daarnaast blijven we inzetten op het voorkomen en aanpakken van schoolverzuim, voortijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid.

3.2 Doel

Ondermijnende criminaliteit heeft op veel plekken in het land een giftige uitwerking op de jeugd. Criminelen rekruteren jeugdigen en dat begint soms al op de basisschool. ‘s-Hertogenbosch wil dat samen met haar partners stevig aanpakken. Alle jeugdigen verdienen een kans om veilig op te groeien, zodat zij gebruik kunnen maken van geboden kansen en talentontwikkeling. Om deze ambitie te realiseren zet ‘s-Hertogenbosch in op een stadsbrede aanpak. De problematiek komt immers overal voor. Waar nodig worden interventies gespecificeerd naar de behoefte van wijken of doelgroepen.

Op basis van de gesprekken met ketenpartners en de probleemanalyse formuleren we de volgende doelen voor de aanpak preventie met gezag ‘s-Hertogenbosch:

¹ Bruinsma, M. & Tops, P. (2022). Jong en ontspoord in het drugsmilieu: En wat wij daar als samenleving tegenover moeten zetten. Den Haag: Stichting Maatschappij en Veiligheid.

² Om eenheid van begrip en vergelijkingsmogelijkheden te bevorderen hanteren we in beginsel dezelfde definities en classificatie als het project Straatwaarde(n) van RIEC Midden Nederland. Zie ook: RIEC Limburg (2022). Fenomeenonderzoek jeugdige ondermijners Limburg.

Doelstelling 1: doorbreken ronsel- en ingroeimechanismen (beschermen kwetsbare jeugdigen)

We doorbreken ronsel- en ingroeimechanismen om te voorkomen dat jeugdigen – die om verschillende redenen kwetsbaar zijn – via kleine stappen in de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit belanden, of daar verder in afglijden. We richten ons zowel op de jeugdigen die geronseld worden als de jeugdigen die doorgroeien en zelf (gaan) ronselen.

Doelstelling 2: doorbreken criminele carrière doorgroeiers

We doorbreken criminele carrières van jeugdigen en jongvolwassenen die stappen zetten in de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. We doen wat nodig is om het gedrag van deze jeugdigen positief bij te sturen: we bieden intensieve en langdurige ondersteuning op basis van vaste gezichten en het opbouwen van vertrouwen, en met maatwerk en persoonsgerichte interventies. Het bieden van perspectief gaat altijd samen met het stellen van grenzen.

Doelstelling 3: doorbreken negatieve rolmodellen met aanpak van doorgroeiers en harde kern

We doorbreken criminele carrières van jeugdigen en jongvolwassenen die stappen zetten in de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. We doen wat nodig is om het gedrag van deze jeugdigen positief bij te sturen: we bieden intensieve en langdurige ondersteuning op basis van vaste gezichten en het opbouwen van vertrouwen, en met maatwerk en persoonsgerichte interventies. Het bieden van perspectief gaat altijd samen met het stellen van grenzen.

De beoogde resultaten per doelstelling volgen uit de beoogde resultaten per interventie (zie hoofdstuk 4). De resultaten per interventie geven de reikwijdte van onze inzet en ambities aan. In het uitvoeringsprogramma worden deze resultaten waar nodig verder geoperationaliseerd samen met onze partners, ook in relatie tot het monitoren van de effectiviteit van onze aanpak.

3.3 Afbakening doelgroep

Op basis van de probleemanalyse en de doelstellingen stellen we de volgende afbakening voor:

Doelstelling	Interventies gericht op¹	Fase criminele carrière²
Doelstelling 1: doorbreken ronsel- en ingroeimechanismen	De totale populatie kinderen en jongeren met een verhoogde kwetsbaarheid op ronselen en/of verleiding voor (kleine) opdrachten voor de criminaliteit. Daarbij is ook aandacht voor jeugdigen die vervolgens doorgroeien en zelf (gaan) ronselen. De kwetsbaarheid van deze doelgroep is meervoudig: • individuele kenmerken (beïnvloedbaar, verkeerde verwachtingen van status en snel geld, lvb, adhd); • kenmerken van ouders (minder ouderlijk toezicht, naïviteit, armoede, opvoedproblemen); • kenmerken van de omgeving (negatieve rolmodellen, online challenges).	(Potentiële) jonge aanwas: nog geen criminele carrière Jonge aanwas: eerste stappen voor de ondermijnende criminaliteit
Doelstelling 2: doorbreken criminele carrière doorgroeiers	De jongeren die eerste stappen richting een criminele carrière hebben gezet. Er zijn (minimaal) 1 tot 2 registraties van ondermijnende delicten. De groep bestaat uit zowel slachtoffers als daders: dit loopt in elkaar over.	Jonge aanwas: eerste stappen voor de ondermijnende criminaliteit Doorgroeier: een (beginnende) criminele carrière
Doelstelling 3: doorbreken negatieve rolmodellen met aanpak doorgroeiers en harde kern	Jeugdigen en jongvolwassenen die chronisch delinquent gedrag vertonen en met hun uitingen en gedrag een negatieve invloed hebben op jeugdigen in ‘s-Hertogenbosch. Interventies richten zich ook op volwassenen (waaronder ouders van) wanneer hun negatieve invloed op de (jongste) jeugdigen dat legitimeert: het doorbreken van de negatieve invloed op jeugdigen is hier leidend, niet de leeftijd van het rolmodel.	Negatief rolmodel: actief in de ondermijnende criminaliteit

3.4 Werkwijze voor de selectie van jeugdigebinnen preventie met gezag

Op basis van de probleemanalyse, doelen en de doelgroep is een voorlopige werkwijze geformuleerd voor het benaderen van jeugdigen vanuit de aanpak preventie met gezag. We willen kwetsbare jeugdigen die nog niet in de criminaliteit zitten beschermen zónder hen aan te spreken als potentiële crimineel. We hebben aandacht voor de bejegening van alle jongeren en hun ouders in een gezamenlijke positieve toon en taal. De voorgestelde werkwijze kan gedurende de aanpak worden doorontwikkeld op basis van nieuwe ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht in objectieve, onderbouwde criteria.

Doelstelling 1: doorbreken ronselen en ingroeimechanismen (beschermen kwetsbare jeugdigen)

Deze doelstelling geldt gemeentebreed. Ronselen en verleiden speelt immers in alle wijken, mede door de online verbinding en toegenomen mobiliteit. Betrokken jeugdgroepen zijn divers samengesteld en werken dynamisch en fluïde. Ook zijn jeugdigen om uiteenlopende redenen kwetsbaar voor ronselen en verleiden. Voor het benaderen van kwetsbare jeugdigen gebruiken we daarom primair de scholen als vindplaats. Alle scholen zijn daarin van belang, hoewel uit de analyse ook blijkt dat kwetsbaarheden zich concentreren op het vmbo en het praktijkonderwijs.

Signalen van ronselen en ingroeimechanismen op basisscholen zijn nieuw: deze trend doet zich nu voor. Hiervan zijn nog geen data. In de aanpak preventie met gezag wordt het zicht op ronselen op en rond basisscholen verbeterd. Dit leidt tot generieke interventies (stadsbreed) en wijk-specifieke interventies die aansluiten bij specifieke risico's zoals die bij aanvang worden gesignaleerd door professionals. Bijvoorbeeld in het verminderen van ouderlijke naïviteit in buurten met hoger opgeleide ouders ("dat speelt hier niet, mijn kind doet dat niet").

Doelstelling 2: doorbreken criminele carrière doorgroeiers

Voor toegang tot individuele aanpakken om criminele carrières te doorbreken – zoals Project Sterk, de aanpak avondklokrellen of de extra inzet van Jeugdreclassering (Straatkracht, exit-programma) – formuleren we objectieve criteria. Uitgangspunt moet zijn dat de jeugdige aantoonbaar met één (of al mee twee) benen in de criminaliteit staat. Deze aanpakken hanteren nu ook al objectieve toegangscriteria (hoewel altijd de vraag is hoe expliciet die criteria zijn). De objectieve criteria worden gebaseerd op de mechanismen van toetreden en doorgroeien. We beoordelen op gedrag en niet op achtergrond.

Doelstelling 2 en 3: terugkijkend leren van jeugdigen die een criminele carrière maken

Ketenpartners stellen voor om voor jeugdigen die doorgroeien in de georganiseerde criminaliteit terugkijkend te analyseren waar eerder of anders ingrijpen mogelijk was. Hier is wellicht een verklarende analyse / casusanalyse (ketenbreed lerend onderzoek) zoals in de jeugdhulp veel wordt gebruikt passend. We starten bijvoorbeeld met de doelgroep van de aanpak avondklokrellen en Project Sterk. Hieruit kunnen ook selectiecriteria volgen voor jeugdigen die kwetsbaar zijn voor ronselen, ongeacht wijk, afkomst of achternaam. Voor beide groepen zie je bijvoorbeeld nu al dat verzuim een belangrijk (vroegtijdig) signaal is.

4. Plan van aanpak

Dit hoofdstuk bevat het plan van aanpak preventie met gezag. Per doelstelling beschrijven we de strategie en de interventies die we inzetten om de doelstelling te realiseren. Onder interventies benoemen we de beoogde resultaten. Om tot realistische en haalbare resultaten te komen, specificeren we de resultaten in het uitvoeringsprogramma samen met betrokken partners.

Doelstelling 1: doorbreken ronsel- en ingroeimechanismen (beschermen kwetsbare jeugdigen)

Doel: We doorbreken ronsel- en ingroeimechanismen om te voorkomen dat jeugdigen – die om verschillende redenen kwetsbaar zijn – via kleine stappen in de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit belanden, of daar verder in afglijden. We richten ons zowel op de jeugdigen die geronseld worden als de jeugdigen die doorgroeien en zelf (gaan) ronselen.

Strategie: We doorbreken ronsel- en ingroeimechanismen door allereerst jongeren mee te laten denken over een effectieve aanpak en door de weerbaarheid van jeugdigen en ouders te vergroten (interventie 2, 3 en 4). Daarnaast versterken we de kennis en kunde van professionals en partijen die in contact staan met jeugdigen en ouders. Zodat zij beter en eerder signaleren herkennen, we als keten beter zicht hebben op trends en ontwikkelingen en we beter en sneller kunnen ingrijpen met onderbouwde interventies (interventie 5 en 6). Dit alles doen we met extra capaciteit van handhaving en met interventies in de fysieke en met meer grip op de digitale leefwereld van jeugdigen (interventie 7 en 8).

4.1 Aansluiten bij de aanpak Gelijke Kansen

Preventie met gezag bouwt voort op investeringen in gelijke kansen en talentontwikkeling. De gemeente focust op het gericht versterken van de basis waar nodig. Zo pleiten professionals bijvoorbeeld om bij het oprichten van wijkpunten voor gesprekken met ex-criminelen en/of de doelgroep over wat hen terugkijkend zou hebben geholpen op een inlooppunt.

4.2 Jongerenparticipatie

De gemeenteraad van 's-Hertogenbosch omarmt het Bossche participatiemodel voor alle aanpakken die gaan over jongeren. Zodat de aanpak aansluit bij de leefwereld en de behoefte van jongeren. Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma preventie met gezag (oktober 2023–maart 2024) wordt dan ook het Bossche participatiemodel gebruikt. De drie doelstellingen en de bijbehorende voorstellen uit de aanvraag worden met jongeren / de doelgroep besproken en getoetst om deze interventies passend uit te werken. Waar nodig kunnen wijzigingen in het programma worden aangebracht of kan de uitvoering van vastgestelde interventies met de input van jongeren worden gespecificeerd.

Deze participatie verloopt via de Jongerenambassadeurs van 's-Hertogenbosch. Samen met de jongeren wordt een voorstel ontwikkeld hoe zij gedurende de uitvoering van het programma betrokken blijven. Daarbij zien we zowel mogelijkheden voor participatie van jongerenambassadeurs als participatie van jongeren die tot de doelgroep behoren. We hopen daarmee beter aan te sluiten bij de leefwereld van jongeren en daarmee de effectiviteit van de aanpak te vergroten.

In 2025 ontvangt minimaal 50% van de leerlingen in het PO, VO en MBO in 's-Hertogenbosch een onderwijs- of voorlichtingsprogramma dat met een bewezen effectieve methode bijdraagt aan het vergroten van weerbaarheid. Op scholen die vanuit School & Veiligheid met een verhoogd risico worden aangemerkt is dit minimaal 70%.

4.3 Weerbaar maken van jeugdigen

Probleem

Professionals zien steeds meer kinderen en (jonge) jongeren die slachtoffer zijn van ronselen, verleiding en ingroeimechanismen. Deze doelgroep wordt steeds jonger. De jeugdigen zijn vaak om verschillende redenen kwetsbaar, waaronder verkeerde verwachtingen van status en geld, naïviteit bij kinderen en hun ouders, en/of minder intelligentie of een licht verstandelijke beperking.

Doel

De weerbaarheid van jeugdigen vergroten door meer bewustzijn van risico's op ronselen, verleiding en ingroeimechanismen vanuit de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit.

Doelgroep

Alle jeugdigen die om verschillende redenen kwetsbaar zijn voor ronselen.

Resultaat

In 2025 ontvangt minimaal 50% van de leerlingen in het PO, VO en MBO in 's-Hertogenbosch een onderwijs- of voorlichtingsprogramma dat met een bewezen effectieve methode bijdraagt aan het vergroten van weerbaarheid. Op scholen die vanuit School & Veiligheid met een verhoogd risico worden aangemerkt is dit minimaal 70%. Ook volgen minimaal 100 leerlingen de interventie AJB.

Activiteit

A. Voorlichting aan leerlingen primair onderwijs

Samen met de scholen in het primair onderwijs specificeren we in 2023/2024 de behoefte aan (extra) ondersteuning en voorlichting. Dit hangt samen met de verkenning van het PO binnen School en Veiligheid (interventie 6). Met de scholen worden mogelijkheden verkend om leerlingen (extra) weerbaar te maken en worden afspraken gemaakt om de effectiviteit te vergroten, bijvoorbeeld door verplichte deelname. Om te voorkomen dat we dingen dubbel doen sluiten we daarbij aan op het Bossche initiatief om het aanbod op (basis)scholen te vereenvoudigen en beter op elkaar af te stemmen: "Vervangen, Niet Stapelen".

Als gemeente hebben we oog voor de eisen aan voorlichting voor een duurzaam effect. Zo zijn inbedding van voorlichting in een breder programma, het bieden van handelingsperspectief, keuze voor kinderen en betrokkenheid van de omgeving essentieel. Zodra het ministerie van J&V een kwaliteitskader beschikbaar stelt, toetsen we de bestaande voorlichtingsactiviteiten om deze waar nodig aan te scherpen of te vervangen. Ook een verschuiving van niet-effectieve voorlichting naar extra inzet van AJB-behoort dan in overleg met de scholen tot de mogelijkheden. Parallel daaraan voeren we met partners zoals Halt het gesprek over effectiviteit van voorlichting.

Vooruitlopend op het kwaliteitskader verkennen we samen met de PO-scholen in ieder geval de mogelijkheden voor extra voorlichtingen van bijvoorbeeld Halt en Power Up. Het is de wens van ketenpartners om waar mogelijk de politie te laten aansluiten bij trainingen op het basisonderwijs om zo het effect te vergroten. De mogelijkheden daartoe worden met de politie afgestemd.

4.4 Weerbaar maken van ouders

Activiteit
B. Voorlichting aan leerlingen voortgezet onderwijs en MBO In 2023/2024 worden vanuit preventie met gezag gesprekken gevoerd met alle VO en MBO scholen en met de coördinatoren schoolveiligheid, het schoolmaatschappelijk werk en het jongerenwerk op deze scholen over signalen, trends en handelingsperspectief. In de gesprekken specificeren we samen met de scholen de behoefte aan (extra) voorlichting (conform “Vervangen, Niet Stapelen”) en maken we afspraken om de effectiviteit van voorlichtingsactiviteiten te vergroten. Ook hier betrekken we t.z.t. het kwaliteitskader om de effectiviteit van het bestaande aanbod te toetsen. Vooruitlopend daarop bieden we in 2024 in ieder geval de game ‘de Hosselaar’ aan voor VO scholen om bewustwording van de risico’s, gevaren en gevolgen van drugscriminaliteit te vergroten, samen met het vergroten van betrokkenheid van ouders en docenten op dit onderwerp. Tot slot sluiten we waar mogelijk aan bij nieuwe ontwikkelingen. Zo heeft het Koning Willem I College (Mbo) een programma ontwikkeld bestaande uit het interactieve spel “Onder mijn Ogen” met bijbehorende training voor personeel van een onderwijsinstelling. Het doel is het personeel scholen in effectief omgaan met (signalen van) ondermijning: signalen herkennen én studenten in ondermijningsproblematiek helpen. In 2024 voert het lectoraat Ondermijning van het Avans een effectstudie van deze training uit in opdracht van het ministerie van J&V.

Randvoorwaarde: focus op scholen met verhoogd risico Vanuit het versterkte samenwerkingsverband School en Veiligheid brengen we gedurende het programma preventie met gezag (meer) focus aan op scholen met een concentratie van negatieve ontwikkelingen en/of concentratie van kwetsbaarheden (interventie 6).

Aanvullende interventie: alleen jij bepaalt wie je bent (AJB)¹ De interventie Alleen jij bepaalt wie je bent’ (AJB) heeft als doel het voorkomen van de ontwikkeling van overlastgevend en/of delinquent gedrag en het verminderen van reeds aanwezig overlastgevend en/of delinquent gedrag. Dit wordt bereikt door het versterken van beschermende factoren en het verkleinen van risicofactoren ten aanzien van overlastgevend en/of delinquent gedrag bij jongeren van 12 t/m 18 jaar. De interventie is specifiek gericht op jeugdigen die onderwijs volgen aan een praktijkschool of de basis- of kaderberoepsgerichte leerweg van het VMBO. Zij krijgen een gestructureerde vrijetijdsbesteding in de vorm van deelname aan een teamsport op een lokale sportvereniging in de buurt van hun school, waarbij zij methodisch worden begeleid door opgeleide trainers. De AJB interventie duurt ten minste één jaar. ‘s-Hertogenbosch heeft de ambitie om AJB in te zetten voor 100 kinderen.

¹ Het ministerie van J&V heeft middelen toegekend aan de gemeente 's-Hertogenbosch voor de uitvoering van drie interventies in de criminaliteitspreventie: AJB, IPTA en RIO. De gemeente neemt deze interventies op in de aanpak preventie met gezag. Zo zorgen we voor een samenhangende, integrale aanpak. Omdat de interventies separaat worden gefinancierd tot juni 2026, worden ze in deze aanvraag preventie met gezag opgenomen als aanvullende interventies. We monitoren uiteraard de effectiviteit van deze interventies en hebben de ambitie om AJB ook na juni 2026 op te nemen in het grotere programma. Hierover gaan we nader in gesprek met het ministerie.

Probleem
Professionals zien steeds meer kinderen en (jonge) jongeren die slachtoffer zijn van ronselen, verleiding en ingroeimechanismen. Deze doelgroep wordt jonger en is vaak om verschillende redenen kwetsbaar. Ook ouders dragen daaraan bij doordat zij onvoldoende grenzen stellen en gedrag van hun kinderen bijsturen. We zien dat ouders onvoldoende bekend zijn met de problematiek, onvoldoende in staat zijn om bij te sturen of daar onvoldoende toe bereid zijn.
Doel
De weerbaarheid van ouders vergroten door meer bewustzijn van risico's op ronselen, verleiding en ingroeimechanismen vanuit de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Daarvoor is investeren in communicatie en vertrouwen essentieel.
Doelgroep
Alle ouders van jeugdigen die om verschillende redenen kwetsbaar zijn voor ronselen.
Resultaat
In 2025 is er vanuit de basisinzet in de gemeente 's-Hertogenbosch een programma ontwikkeld waarmee ouders worden bereikt over de risico's van ondermijnende criminaliteit.

Activiteit
A. Programma voor ouders over ondermijnende criminaliteit Om het bewustzijn en daarmee de weerbaarheid van ouders te vergroten, willen we hen bereiken met een breed programma. Om ouders weerbaar te maken is een programma nodig met meerdere keren contact en moet bewustwording samengaan met handelingsperspectief: hoe kan je toezicht houden op het online gedrag van je kind, hoe kan je gedrag bijsturen en waar kan je als ouder terecht met vragen of zorgen? Daarvoor is een nieuwe strategie nodig, omdat we met reguliere voorlichting onvoldoende ouders bereiken en juiste niet de ouders die we het liefst willen bereiken. Vanuit preventie met gezag sluiten we hiervoor aan bij de brede basis in 's-Hertogenbosch. De partijen die ouders al benaderen – het onderwijs, de GGD (JGZ) en professionals die werken met ouders zoals schoolmaatschappelijk werk, jongerenwerkers, straatcoaches, jeugdagenteen en trainers (sport) –laten we een strategie ontwikkelen om (verschillende groepen) ouders te bereiken. Hierbij sluiten we dus aan op wat er is: binnen bestaande projecten en programma's kijken we allereerst hoe het beter en slimmer kan. Waar nodig kan aansluiting worden gezocht bij (het versterkte) samenwerkingsverband School en Veiligheid.

Activiteit

B. Specifieke benadering van ouders van jonge aanwas en doorgroeiers

Aansluitend ontwikkelt de gemeente als onderdeel van de overige interventies in deze aanvraag – waaronder het verstevigen van individuele aanpakken – een strategie om gericht ouders te benaderen van jeugdigen die (vermoedelijk) betrokken zijn bij jonge aanwas of doorgroeiers. Centraal punt in het ontwikkelen van deze strategie ontwikkelen is het stedelijk jeugdoverleg.

4.5 Beter en eerder herkennen van signalen in het voorliggend veld

Probleem

Het signaleren en opvolgen van signalen over ronselen in het voorliggend veld kan beter. Partijen en professionals zien allemaal een stukje van de problematiek, maar kunnen hun (individuele) vermoedens niet altijd goed beoordelen of weten onvoldoende hoe ze er vanuit hun individuele professie of organisatie op moeten reageren. Een volledig en tijdig overzicht ontbreekt.

Doel

Alle professionals in het voorliggend veld krijgen een basisscholing aangeboden. Aansluitend zijn in ieder team en/of organisaties in het voorliggend veld minimaal 2 medewerkers getraind in het herkennen van en reageren op signalen van toetreden en doorgroeien in de criminaliteit. Voor deze organisaties is tot slot expertise aanwezig om vermoedens te duiden en te sparren over opvolging voor effectiever vroegtijdig ingrijpen. Waar mogelijk wordt daarbij gebruik gemaakt van onderbouwde scholingsprogramma's en interventies.

Doelgroep

De interventie is gericht op (signalen die gaan over) alle jeugdigen die kwetsbaar zijn voor ronselen, verleiden en ingroeimechanismen én over signalen van jonge ronselaars.

Resultaten

In 2025 zijn in de geselecteerde teams en organisaties minimaal 2 medewerkers getraind en nemen minimaal 30 professionals deel aan de doorlopende training. Vanuit deze organisaties worden ook meer signalen gedeeld. De partners geven aan dat de signalering en samenwerking effectiever verloopt en de inzichten uit ketenbreed leren hebben aantoonbaar geleid tot verbeteringen.

Activiteit

A. Algemene opleiding voor alle professionals in het voorliggend veld

De gemeente biedt in 2024 in samenwerking met het RIEC een eenmalige algemene opleiding aan voor alle professionals die werken in het voorliggend veld. De training is gericht op de basis van het herkennen en opvolgen van signalen van ondermijnende criminaliteit. Deze basistrainingen kunnen op (basis)scholen worden aangeboden of wijkgericht, zodat professionals in het voorliggend veld elkaar ontmoeten en signalen kunnen delen.

Onderdeel van de algemene opleiding is het expliciteren van normen en handelingsperspectief ("hoe gaan we om met?"). Met gedeelde, uitgesproken normen dragen we bij aan een meer samenhangend en beter samenwerkend voorliggend veld.

Activiteit

B. We trainen professionals in teams en organisaties in het voorliggend veld

Voor verdere verdieping is het belangrijk dat een deel van de professionals (ook) doorlopende up-to-date training volgt zodat zij blijven bij trends en ontwikkelingen. Zodat sleutelspelers in organisaties een verbindende rol kunnen spelen in het duiden en opvolgen van signalen. Dit kunnen leerkrachten zijn, maar ook professionals als een conciërge op school: de ogen en oren van een organisatie. De gemeente ontwikkelt op basis van beschikbaar opleidingsaanbod een curriculum en biedt dit per 2024 aan partijen in het voorliggend veld aan. Met het lectoraat ondermijning van het Avans wordt verkend hoe daarbij gebruik kan worden gemaakt van (elementen uit) bewezen effectieve methoden (zie ook de door Avans onderzochte programma “Onder mijn Ogen” op het Koning Willem I college - interventie 3).

We hanteren het criterium van minimaal twee geschoolde professionals per team en/of organisatie in het voorliggend veld: van basisschool tot jeugdhulp en jongerenwerk. In Q3+Q4 2023 specificeert de gemeente samen met haar preventie met gezag-partners de lijst van betrokken teams en organisaties. De uitgewerkte lijst wordt opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

Activiteit

C. Naar voren halen forensische expertise

De gemeente stelt per 2024 een expert aan (1 fte) met een passende expertise (zoals forensische GGZ gedragswetenschapper) in het team gedragswetenschappers voor leerplicht, toegang en handhaving. Selectie vindt tevens plaats op kennis van de stad / de straat. De expert is beschikbaar voor sparren over signalen / vermoedens, meedenken over passende en bewezen effectieve interventies (vergroten handelingsperspectief!) en deelname aan overleggen als school & veiligheid. Om risico's en persoonsafhankelijkheid te mitigeren, kan de inzet van 1 fte worden verdeeld over meerdere experts.

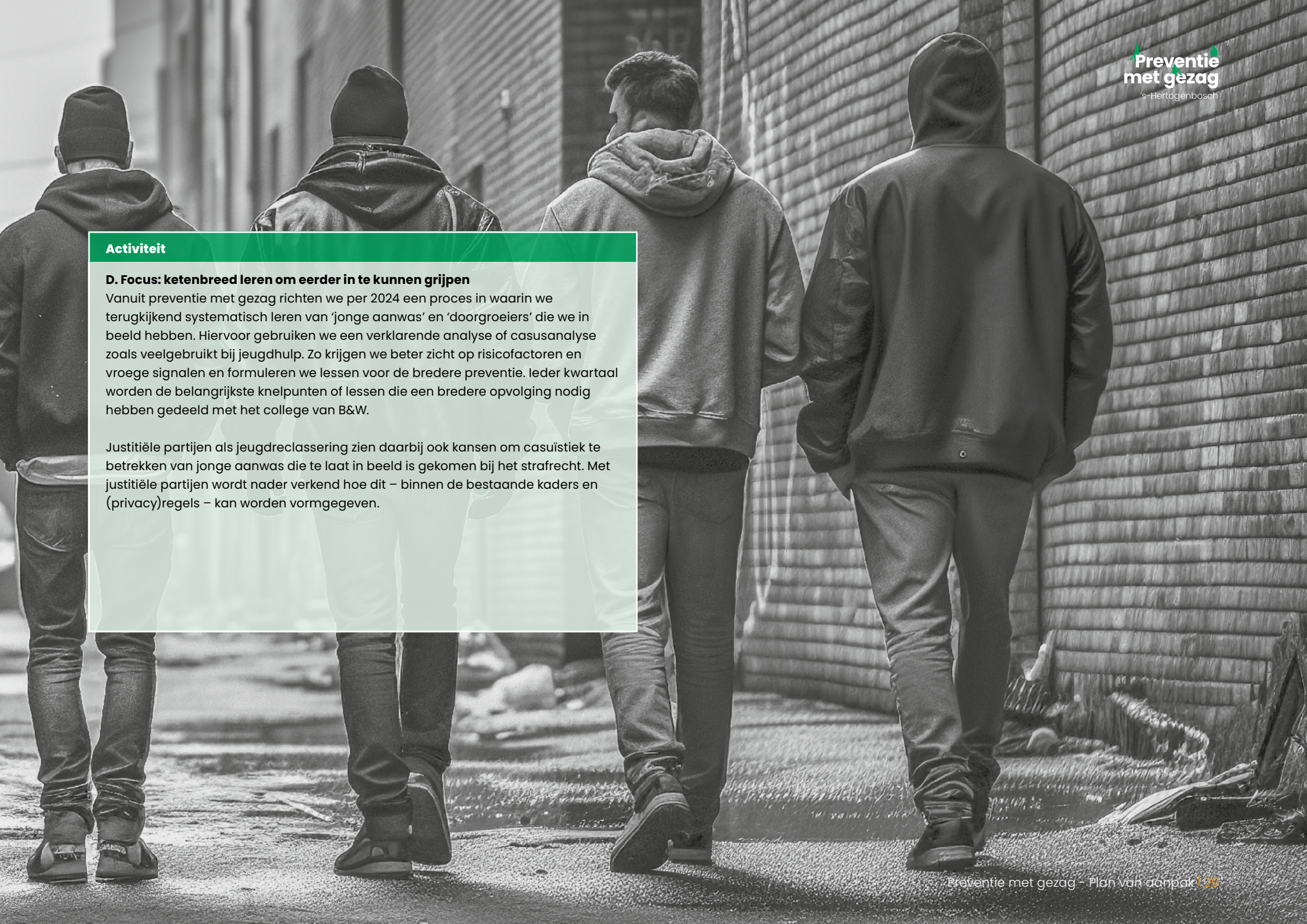
Daarnaast zetten we forensische expertise in het preventief veld in met het aanbod van het programma KansRIJK van jeugdreclassering. Dit is een aanbod voor preventieve inzet jeugdreclassering gericht op individuele trajecten en consultatie en advies. Daarbij worden ook mogelijkheden onderzocht voor de inzet van kansrijk voor 12- in dezelfde of in een andere vorm. Bij aanvang wordt KansRIJK verbonden aan de MDO's in de toegang jeugdhulp en de (lokale) overleggen risicojeugd. In 2023/2024 wordt samen met de betrokken partijen gespecificeerd hoe de beschikbare capaciteit van KansRIJK zo effectief mogelijk kan worden ingezet.

Activiteit

D. Focus: ketenbreed leren om eerder in te kunnen grijpen

Vanuit preventie met gezag richten we per 2024 een proces in waarin we terugkijkend systematisch leren van ‘jonge aanwas’ en ‘doorgroeiers’ die we in beeld hebben. Hiervoor gebruiken we een verklarende analyse of casusanalyse zoals veelgebruikt bij jeugdhulp. Zo krijgen we beter zicht op risicofactoren en vroege signalen en formuleren we lessen voor de bredere preventie. Ieder kwartaal worden de belangrijkste knelpunten of lessen die een bredere opvolging nodig hebben gedeeld met het college van B&W.

Justitiële partijen als jeugdreclassering zien daarbij ook kansen om casuïstiek te betrekken van jonge aanwas die te laat in beeld is gekomen bij het strafrecht. Met justitiële partijen wordt nader verkend hoe dit – binnen de bestaande kaders en (privacy)regels – kan worden vormgegeven.

4.6 Versterken signaleringsketen: systematisch delen, duiden en reageren op signalen

Probleem
Momenteel is er onvoldoende zicht op de totale ontwikkeling en op de gezamenlijke reactie van partijen op deze ontwikkelingen in 's-Hertogenbosch. En is onvoldoende duidelijk wie, waar en hoe bepaalt op welke manier op ontwikkelingen wordt gereageerd. Met als gevolg dat alle betrokken partijen een deel van het probleem en de doelgroep zien. Verbetering in het delen en duiden van signalen om sneller en integraal te kunnen reageren is daarom wenselijk.
Doel
Beter delen van signalen (casuïstiek), trends (populatie) en ontwikkelingen (fenomeen) om daarmee in samenhang te reageren, uitgaande van ieders taken, rollen en verantwoordelijkheden.
Doelgroep
Signalen die gaan over alle jeugdigen die (om verschillende redenen) kwetsbaar zijn voor ronselen, verleiden en ingroeimechanismen, én over signalen van jonge ronselaars.
Resultaat
Er is meer regie van de gemeente en meer deelnamebereidheid onder partners. Er worden daardoor meer signalen gedeeld in de versterkte overlegstructuren. Dat heeft aantoonbaar geleid tot een samenhangende opvolging van signalen trends en ontwikkelingen. De deelnemers aan de overlegstructuren beoordelen de versterking van de samenwerking als positief.

Activiteit
A. Versterken van bestaande overlegstructuren Preventie met gezag sluit aan bij twee bestaande overleg- en samenwerkingsstructuren die goed werken, maar verder versterkt kunnen worden om signalen, trends en ontwikkelingen beter te delen en van samenhangende reactie te voorzien. Het gaat om: I. School en veiligheid: voor duiding trends (populatie) en ontwikkelingen (fenomenen) • We maken ronselen en drugshandel op/rond scholen een vast onderdeel van het school & veiligheid overleg: we duiden trends en ontwikkelingen met school, leerplicht, jongerenwerk, politie, en andere partners. Dit wordt gefaciliteerd vanuit preventie met gezag. We zetten daarbij ook (forensische) expertise in voor de duiding van deze trends én voor het formuleren van handelingsperspectief (zie ook interventie 5). • Daarbij verkennen we ook hoe schoolnetwerken kunnen aansluiten bij wijknetwerken. • Daarnaast verkent de gemeente in 2023/2024 de mogelijkheden om het PO te laten aansluiting bij school & veiligheid vanwege trends verjonging en ronselen. Hierbij worden ook haalbare opties onderzocht zoals een afvaardiging van het PO in het overleg S&V en/of een apart overleg S&V voor PO scholen (3x per jaar voor het delen en duiden van signalen en afstemmen interventies). II. Stedelijk jeugdoverleg: voor duiding signalen (casuïstiek) en trends (populatie) • We versterken de regie en de slagkracht binnen het stedelijk jeugdoverleg – en daaronder de vier lokale jeugd overleggen waarbij naast trends en ontwikkeling rondom ronselen en/of drugshandel ook signalen over personen en groepen worden gedeeld onder regie van de gemeente met politie, handhaving, jongerenwerk. • Ook hier versterken we het bestaande overleg werkende weg, waarbij het betrekken van forensische expertise van de gemeente (interventie 5), KansRIJK (interventie 5) en de versterkte individuele aanpakken (interventie 9) tot de mogelijkheden behoren.

Activiteit
B. Randvoorwaarde: de gemeente voert regie De gemeente maakt een beleidsprioriteit van het doorbreken van ronselen. Vanuit preventie met gezag voert de gemeente regie over het verkrijgen van een integraal, actueel beeld van de problematiek, trends en ontwikkelingen. De gemeente laat deze prioriteit doorwegen in de reguliere opdracht aan ketenpartners, zodat het doorbreken van ronselen integraal onderdeel wordt van de inzet in de stad. De gemeente voert ook regie over het formuleren van samenhangende interventies op deze trends en ontwikkelingen. De gemeente stelt daarvoor samen met partners acties vast om ronselen en ingroeimechanismen te doorbreken, met oog voor de context per school, jeugdgroep of wijk en met oog voor de randvoorwaarden van ketenpartners. Dit alles vraagt een structuur met organisatie; voorbij vrijblijvendheid en/of strategische belangen. De gemeente maakt / herijkt hiervoor met alle partners preventie met gezag afspraken over signalering, duiding en opvolging. Deze afspraken geven duidelijkheid over rollen, taken en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen. De gemeente voegt aan het geheel een leercyclus toe zodat op alle niveau wordt geleerd van de ervaringen en signalen uit de uitvoeringspraktijk.

4.8 Versterken online weerbaarheid en zicht op online ontwikkelingen

Probleem
De online dynamiek is onlosmakelijk verweven met de kluwen van delicten binnen de ondermijnende criminaliteit. Zo vindt ronselen voor drugscriminaliteit grotendeels online plaats, zijn er online challenges die geweld uitlokken, is er een marktplaats waar vraag en aanbod van klusjes snel geld oplevert, worden confrontaties tussen jeugdgroepen online bepaald en zijn er signalen van jeugdigen die online fraude plegen of online afpersen. Voor de meeste partners is dat een ‘black box’: we weten dát het speelt, maar lopen achter de feiten aan.
Doel
Inzicht krijgen in de online dynamiek van ondermijnende criminaliteit (de ‘black box’) zodat we als partners een beter inzicht hebben in trends en ontwikkelingen en beter in staat zijn om als individuele partners en als netwerk te interveniëren.
Doelgroep
Alle jeugdigen en hun ouders die om verschillende redenen kwetsbaar zijn voor ronselen.
Resultaat
We hebben in 2025 meer grip op de ‘black box’ van de online leefwereld van jongeren en de dynamiek tussen deze online wereld en de ondermijnende (jeugd)criminaliteit. Daardoor hebben we meer signaleren sneller in beeld en hebben we in 2025 beschikking over bewezen effectieve methoden.

Activiteit
Vanuit preventie met gezag investeren we in specifieke capaciteit voor handhaving met een taakaccent jeugd. Deze jeugdboa’s vormen een verbinding tussen (potentiële) slachtoffers, gemeente en andere partners zoals de (wijk)agent, scholen en jongerenwerk. Ook leggen deze boa’s zelf contact met jongeren en monitoren ze plekken in de wijk waar jongeren (en dus ook potentiële slachtoffers van ronselen) samenkomen.
In 2024 brengen we focus aan in de ‘op maat inzet’ van deze jeugdboa’s. Met en vanuit de versterkte signaleringsstructuren (interventie 6) specificeren we op welke specifieke locaties en op en rond welke scholen de intensievere inzet van jeugdboa’s het meest gewenst is. De inzet van de jeugdboa’s vanuit preventie met gezag zetten we flexibel in. Het doel is om de zichtbare inzet van gezag dienstbaar in te zetten aan de bredere inzet op het doorbreken van de ronsel-, ingroei- en verleidingsmechanismen. Zo kunnen we effectief en op maat meebewegen met trends en ontwikkelingen en voorkomen we het stigmatiseren van specifieke buurten.

4.7 Extra inzet jeugdboa

Probleem
Professionals zien kinderen en (jonge) jongeren die slachtoffer zijn van ronselen, verleiding en ingroeimechanismen. Tegelijkertijd kan het signaleren en opvolgen van signalen in de wijk en op/rond scholen beter. Naast expertise (het kunnen herkennen en weten hoe je ingrijpt) is daarvoor capaciteit nodig, dus voldoende mensen die op straat en op en rond school aanwezig zijn.
Doel
Meer aanwezigheid van gezagsdragers op straat en op/rond school met een signalerende functie die op maat worden ingezet op de problematiek van preventie met gezag en daarmee de verbinding tussen (potentiële) slachtoffers, gemeente en andere partners verbeteren.
Doelgroep
Alle jeugdigen en hun ouders die om verschillende redenen kwetsbaar zijn voor ronselen.
Resultaat
Meer zichtbaarheid van gezag ‘op maat’ in wijken en op/rond school. Voor ouders en professionals is het eenvoudiger en laagdrempeliger om signalen te delen en is de verbinding tussen (potentiële) slachtoffers, gemeente en partners verbeterd. De samenwerking tussen partners in het voorliggend veld en de gezagspartners verloopt beter en effectiever.

Activiteit
C. Randvoorwaarde: informatiedeling De gemeente draagt ook zorg voor de randvoorwaarden voor informatiedeling. De randvoorwaarden worden jaarlijks herijkt en up-to-date gehouden. Voor het eerste jaar onderscheiden we in ieder geval: - Het vaststellen van de (nieuwe) convenanten schoolveiligheid en jeugdoverlast - Het consequent doorvoeren van keuzes in opdrachten / aanbod voor opvolging - Het uitwerken / realiseren van een systematiek voor het systematisch registreren van signalen, trends en ontwikkelingen voor analyse (leren!) en het collectief geheugen

Activiteit
Het thema digitale veiligheid is (voor het eerst) in het IVP van de gemeente 's-Hertogenbosch opgenomen als een van de focuspunten. Jongeren zijn een belangrijke doelgroep als het gaat om digitale veiligheid: zij maken veel gebruik van digitale middelen en het internet maar zijn ook kwetsbaar. Dit vraagt ook andere / nieuwe manieren van communicatie, signalering en interventies voor ons als lokale overheid. We nemen in dit plan van aanpak vier acties op om de online weerbaarheid te vergroten en om de online slagkracht van de aanpak te vergoten.
A. Cyber Youth Team: online bewustwording en veiligheid We financieren vanuit preventie met gezag een specifiek project van het jongerenwerk van Hambaken Connect: het Cyber Youth Team. Hambaken Connect is ook actief binnen preventie met gezag Tilburg. Het project is gericht op het vergroten van cyberweerbaarheid en het voorkomen van online criminaliteit. We hebben daarbij de volgende doelstellingen voor ogen:
• Het inzetten van positieve rolmodellen en credible messengers voor opgroeiende jongeren, als tegenwicht tegen criminele verleidingen. • Het verhogen van bewustzijn bij jongeren over kansen, bedreigingen en relevante ondermijningsgerelateerde thema's door online campagnes op sociale media om jongeren te informeren over online risico's en veiligheidsmaatregelen, met de nadruk op digitale preventie. • Het ontwikkelen van een Cyber Youth Team om cyberweerbaarheid te vergroten, online criminaliteit te voorkomen en de online leefwereld van jongeren te begrijpen. • Het creëren van kansen voor leden van het Cyber Youth Team om als rolmodel bij te dragen aan de gemeenschap.
Om de doelstellingen te bereiken zet het jongerenwerk van Hambaken Connect in op de werving en training van jongeren die interesse hebben in technologie en cyberveiligheid, op workshops cyberweerbaarheid voor jongeren, ouders en partners, op online bewustwordingscampagnes, mentorschap en inspiratie, op community-gerichte activiteiten en op samenwerking met lokale instanties. Thema's die daarbij terugkomen zijn onder meer veilig online gedrag, privacybescherming, identiteitsdiefstal, online dreigingen en online pesten.

Activiteit
B. Vergroten online weerbaarheid: Hackshield Een concrete interventie die we daarnaast inzetten om de weerbaarheid te vergroten van jeugdigen tussen de 8 en 12 jaar oud is de tool HackShield. Sinds 2023 zet de gemeente HackShield in: een game die jongeren weerbaar maakt tegen cybercriminaliteit. Ze spelen een meeslepend verhaal, leren over online veiligheid, ontdekken wat de gevaren zijn en leren hoe ze zich hier tegen kunnen wapenen. Daarbij worden ze gestimuleerd hun omgeving te betrekken. Dit is veelal een ontbrekend element in hun (digitale) opvoeding terwijl het leven van jongeren zich steeds meer online afspeelt. Als gemeente gaan we dit de komende drie jaar verder uitbouwen en promoten voor het gebruik in o.a. het basisonderwijs. Het basisonderwijs kan dit programma gebruiken in het weerbaar maken van de jeugd.

Activiteit
C. Onderzoeken en ontwikkelen van online methoden die werken Uit de focusgroepen is naar voren gekomen dat het voor professionals en partijen in het voorliggend veld – waaronder voor jongerenwerk – lastig is om zicht te krijgen op hoe het online speelveld eruit zien van de Bossche jongeren. Het roept dan ook de vraag op hoe daarmee om te gaan. Waar kunnen wij als gemeente deze groep online bereiken maar ook hoe kunnen wij daar aansluiting in vinden als gemeente?
Vanuit preventie met gezag onderzoeken we in 2024 welke methoden hiervoor beschikbaar zijn. We maken gebruik van bewezen effectieve methoden uit andere preventie met gezag-gemeenten en methoden die worden gedeeld door onder meer het CCV. Het is de ambitie dat dit in 2024 leidt tot een concreet plan om de online inzet van partijen te versterken. Dit plan voeden we vanuit preventie met gezag, maar in het besef dat deze vraag breder speelt op alle thema's die raken aan jongeren.
Waar mogelijk sluiten we daarbij (ook) aan op de methoden die door partners in 's-Hertogenbosch worden ingezet, bijvoorbeeld door Hambaken Connect, project Sterk of het online surveilleren door de politie. Ook partners als reclassering (3RO) geven aan dat op dit moment de aanpak van cybercrime en bijvoorbeeld het online toezicht uitoefenen binnen de reclassering in ontwikkeling zijn. We gaan er vanuit dat we in de looptijd van het programma preventie met gezag in staat zijn om ontwikkelde interventies in te kunnen zetten voor 's-Hertogenbosch.

4.9 Behouden, uitbreiden en verstevigen van individuele aanpakken

Probleem

Professionals zien kinderen en (jonge) jongeren die slachtoffer zijn van ronselen, verleiding en ingroeimechanismen. Tegelijkertijd kan het signaleren en opvolgen van signalen in de wijk en op/rond scholen beter. Naast expertise (kunnen herkennen Het doorbreken van criminele carrières vraagt langdurige, intensieve begeleiding van gedreven professionals met een specifieke expertise. Binnen de gemeente zijn deze professionals aanwezig, maar hun inzet is veelal projectmatig of incidenteel, de caseload van deze professionals is structureel gevuld en de effectiviteit van deze inzet kan worden vergroot door betere ondersteuning en meer samenhang. en weten hoe je ingrijpt) is daarvoor capaciteit nodig, dus voldoende mensen die op straat en op en rond school aanwezig zijn.

Doel

We doorbreken criminele carrières van jeugdigen en jongvolwassenen die eerste stappen zetten in de ondermijnende criminaliteit door hen met intensieve begeleiding hun leven positief te laten bijsturen: we bieden perspectief en stellen grenzen.

Doelgroep

Jonge aanwas en (hardere) doorgroeiers.

Resultaat

In 2025 zitten minimaal 40 jeugdigen in de hier beschreven aanpakken die tevens behoren tot de doelgroep preventie met gezag. Deze aanpakken blijken effectief in het doorbreken van criminele carrières. Ook is het aantoonbaar dat de aanpakken gedurende de looptijd van preventie met gezag zijn doorontwikkeld vanuit de omkadering en met gebruik van bewezen effectieve methoden.

Activiteit

A. Behouden, uitbreiden en versterken van bestaand aanbod

Bestaande intensieve individuele aanpakken in 's-Hertogenbosch (nu veelal projectmatig, incidenteel) die voldoen aan de criteria worden structureel voortgezet en waar mogelijk uitgebreid en versterkt. Het gaat om de volgende aanpakken die gericht zijn op duurzame, positieve gedragsverandering van jonge aanwas en doorgroeiers: Project Sterk en de Aanpak avondklokrellen. Binnen preventie met gezag vatten we deze inzet straks onder een nieuwe naam.

Aansluitend kijken we samen met betrokken partners hoe reguliere inzet uit de basis die ook aan deze criteria voldoet en een belangrijke bijdrage levert aan het doorbreken van criminele carrières – waarbij we in ieder geval de individuele coaching door Hambaken Connect betrekken² – binnen de versterking van dit aanbod kan worden betrokken.

² Hambaken Connect is een waardevolle partner in het Bossche jongerenwerk. De organisatie is in meerdere gemeenten actief en bewezen effectief, waaronder in de aanpak preventie met gezag van de gemeente Tilburg. Hambaken Connect vervult zodoende ook een waardevolle rol in het uitwisselen van ervaringen, kennis en effectieve methoden.

Doelstelling 2: doorbreken criminele carrière doorgroeiers

Doel: We doorbreken criminele carrières van jeugdigen en jongvolwassenen die stappen zetten in de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. We doen wat nodig is om het gedrag van deze jeugdigen positief bij te sturen: we bieden intensieve en langdurige ondersteuning op basis van vaste gezichten en het opbouwen van vertrouwen, en met maatwerk en persoonsgerichte interventies. Het bieden van perspectief gaat altijd samen met het stellen van grenzen.

Strategie: We zetten in op individuele aanpakken die vanuit een systemisch perspectief het verder afglijden van jonge aanwas en doorgroeiers doorbreken. We kijken dus naar de jeugdige, zijn of haar situatie en omgeving en naar iemands drijfveren en talenten. Om criminele carrières effectief te doorbreken zijn langdurige en intensieve begeleiding nodig met vaste gezichten om zo vertrouwen op te bouwen en van daaruit het leven van jeugdigen positief bij te sturen. Daarvoor is samenwerking tussen preventie (perspectief bieden) en gezag (grenzen stellen) essentieel.

Activiteit

B. Omkadering van de individuele aanpakken

Om de individuele aanpakken te ondersteunen en de effectiviteit te vergroten, zetten we naar voorbeeld van de aanpak criminele families van de gemeente Tilburg vanuit preventie met gezag een omkadering op voor deze individuele aanpakken.

Daarmee stutten we de autonomie van professionals met intervisie, tegenspraak en steun van experts. Ook zorgen we voor blijvend verbeteren van de aanpak met georganiseerde tegenspraak (intercollegiaal, experts) en vertalen we systematisch signalen/lessen uit de aanpakken naar bredere inzet preventie en gezag.

Ook zorgen we met deze omkadering voor een goede aansluiting van de individuele aanpakken op de bewezen effectieve inzet van IPTA en RIO (zie ook ‘aanvullende interventies’ hieronder). Zo bundelen we de beschikbare inzet om het totale effect te optimaliseren.

Activiteit

C. Focus op doorgroeiers en verkennen uitbreiden naar familieaanpak

De omkadering biedt ook kansen voor focus en doorontwikkeling van de individuele aanpakken met bewezen effectieve methoden. Samen met de aanpakken en politie (basisteam) stemmen we af welke jeugdigen in aanmerking komen op basis van gedeelde criteria. Zo maken we van de samenwerking tussen preventie en gezag als het ware een cyclus: het een kan volgen op het ander. Bij aanvang prioriteren we de inzet in de individuele aanpakken op doorgroeiers waar we het meeste effect verwachten.

Daarnaast experimenteren samen met justitiële partners hoe systeemgericht werken binnen de individuele aanpakken kan worden versterkt. Het is onze ambitie om conform de lessen uit de aanpak criminele families van de gemeente Tilburg kansrijke interventies vanuit justitieel domein in te zetten om de doelstellingen voor preventie met gezag-jongeren te realiseren. Ze benutten we kansen vanuit het gezag om de criminele carrière van jeugdigen en jongvolwassenen te doorbreken. Het kan daarbij gaan om zowel straf-, bestuurs- als civielrechtelijk ingrijpen.

Vanuit het voorkomen van afglijden van jongeren en jongvolwassenen richting (zwaar georganiseerde) criminaliteit is daarnaast het voorstel om met een zienswijze en werkwijze te experimenteren waarbij een relatie wordt gelegd tussen het afglijdrisico enerzijds en een intergenerationele overdracht van een criminaliteitsbeeld, dat mogelijk in combinatie gaat met meervoudige zorgsignalen, anderzijds. Hierbij wordt ook gekeken naar broertjes en zusjes.

Activiteit

D. Randvoorwaarde: aanpak met passend en snel maatwerk vanuit de gemeente

Met gericht maatwerk en het vereenvoudigen van de inzet van hulp vanuit gemeente binnen deze aanpakken vergroten we de snelheid en effectiviteit. Individuele begeleiding wordt zo ook gecombineerd met passende toeleiding naar werk en inkomen, aansluitend bij de leefwereld, behoefte, talenten en normen van deze doelgroep. Binnen de individuele aanpakken reserveren we dan ook aansluitend een maatwerkbudget.

Activiteit

E. Randvoorwaarde: systematisch monitoren van de effectiviteit

We monitoren de aanpakken structureel om te leren van de praktijk en om de effectiviteit van deze investeringen inzichtelijk te maken. Dat is ook nu de werkwijze van de gemeente 's-Hertogenbosch met individuele aanpakken zoals project Sterk; deze aanpak is recent onderzocht door de gemeente en blijkt daadwerkelijk de beoogde effecten te behalen bij deze kwetsbare jeugdigen.

4.10 Exit-programma: Straatkracht

Aansluitend op de individuele aanpakken van de gemeente, maken we gebruik van het nieuwe aanbod van de jeugdreclassering. In een aantal gemeenten/regio's is het programma Straatkracht als pilot ontwikkeld. Het betreft een exit-programma om jonge aanwas en doorgroeiers te laten uittreden met behulp van intensieve inzet van jeugdreclassering. Het betreft een gerichte methode op basis van intensieve begeleiding, outreachend werken en 'doen wat nodig is'. Momenteel wordt de methode landelijk geïmplementeerd. Daarbij vindt uniformering van de methode plaats en wordt de methode getoetst op effectiviteit.

De gemeente 's-Hertogenbosch is blij met deze ontwikkeling. We maken graag per 2024 gebruik van deze methode en kopen daarom per 2024 al trajecten Straatkracht in. Gedurende de implementatie van Straatkracht begin 2024 bij de jeugdreclasseringsorganisaties, concretiseren we hoe de Straatkracht-trajecten zo optimaal mogelijk aansluiten bij het bestaande aanbod en de geïntegreerde inzet van de individuele aanpakken, IPTA en RIO. Daarbij zijn we ons ervan bewust dat bijvoorbeeld IPTA als preventieve interventie meer is gericht op het bieden van perspectief. Door samenhang tussen deze interventies versterken we ook het perspectief bieden en grenzen stellen.

Omdat de inzet van de individuele aanpakken van de gemeente voor jonge aanwas en doorgroeiers, het exit-programma Straatkracht en interventies als RIO ook raken aan de inzet van partners in de justitie- en detentieketen, investeert de gemeente bij de uitwerking van de nieuwe werkwijzen in 2023-2024 in ketenbrede afstemming. Waarbij de werkwijzen in gezamenlijkheid worden afgestemd en geoperationaliseerd.

Aanvullende interventie: Integrale persoonsgerichte toeleiding naar arbeid (IPTA)³

De inzet van IPTA-coaches (1 fte) heeft tot doel te voorkomen dat jongeren (verder) afglijden in criminaliteit. De aanpak is intensief en gericht op het toeleiden naar werk en/of scholing.

Daarnaast richt de aanpak zich op het verlichten van problemen op alle leefgebieden. Daarmee wordt ook de samenwerking tussen de verschillende domeinen (onderwijs, veiligheids- en sociaal domein) versterkt om meer perspectief te bieden, juist aan kwetsbare jeugdigen.

Aanvullende interventie: Re-integratie officier (RIO)

De inzet van de RIO (2 fte) wordt de komende 3 jaar gericht op het voorkomen van terugval in criminaliteit van jonge (ex-)gedetineerden die zijn veroordeeld voor een HIC-delict. De aanpak richt zich in eerste aanleg op de zwaardere gevallen, mediagevoelige zaken en casussen waarbij de kans op recidive groot lijkt. Verbreding van de doelgroep is mogelijk afhankelijk van de geleerde lessen uit de (RIO-) praktijk. Met de aanpak wordt zowel resocialisatie van de ex-gedetineerde als het doorbreken van de criminaliteit carrière beoogt. Via de inzet op casuïstiek legt de RIO aandachtspunten in het nazorgproces bloot en werkt samen met partners in het sociale- en justitiële domein aan het verbeteren hiervan.

Doelstelling 3: doorbreken negatieve rolmodellen met aanpak doorgroeiers en harde kern

Doel: We doorbreken criminele carrières van jeugdigen en jongvolwassenen die stappen zetten in de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. We doen wat nodig is om het gedrag van deze jeugdigen positief bij te sturen: we bieden intensieve en langdurige ondersteuning op basis van vaste gezichten en het opbouwen van vertrouwen, en met maatwerk en persoonsgerichte interventies. Het bieden van perspectief gaat altijd samen met het stellen van grenzen.

Strategie: We zetten in op individuele aanpakken die vanuit een systemisch perspectief het verder afglijden van jonge aanwas en doorgroeiers doorbreken. We kijken dus naar de jeugdige, zijn of haar situatie en omgeving en naar iemands drijfveren en talenten. Om criminele carrières effectief te doorbreken zijn langdurige en intensieve begeleiding nodig met vaste gezichten om zo vertrouwen op te bouwen en van daaruit het leven van jeugdigen positief bij te sturen. Daarvoor is samenwerking tussen preventie (perspectief bieden) en gezag (grenzen stellen) essentieel.

³ Het ministerie van J&V heeft middelen toegekend aan de gemeente 's-Hertogenbosch voor de uitvoering van 3 interventies in de criminaliteitspreventie: AJB, IPTA en RIO. De gemeente neemt deze interventies op in de aanpak preventie met gezag. Zo zorgen we voor een samenhangende, integrale aanpak. Omdat deze interventies separaat worden gefinancierd tot juni 2026, worden ze niet opgenomen op de begroting in deze aanvraag. We monitoren uiteraard de effectiviteit van deze interventies en hebben de ambitie om IPTA en RIO ook na juni 2026 op te nemen in het grotere programma. Hierover gaan we nader in gesprek met het ministerie.

4.10 Exit-programma: Straatkracht

Binnen preventie met gezag gaan perspectief bieden en grenzen stellen hand in hand: het één kan niet zonder het ander. Daarbij stelt het ministerie van Justitie en Veiligheid ook middelen beschikbaar voor de (extra) inzet van de justitiële partners.

Binnen preventie met gezag kiezen we er als gemeente ‘s-Hertogenbosch voor om samen met onze ketenpartners de (extra) capaciteit en instrumenten vanuit de gezagsmogelijkheden van de gemeente en van de justitiële partners gericht in te zetten ter versterking van de brede doelen preventie met gezag. Het doel is om de beschikbare inzet effectiever in te zetten door zowel meer samenhang te organiseren als door effectieve(re) interventies in te zetten

De hieronder geschetste inzet is dan ook het startpunt van de versterking van de gezags-inzet in de lokale context van ‘s-Hertogenbosch. Deze inzet richt zich op doelstelling 3 – het doorbreken van negatieve rolmodellen – maar is ook verweven met de inzet op doelstelling 1 en 2: het versterken van de samenhang en het slimmer inzetten van beschikbare capaciteit komt alle doelstellingen te goede.

De inzet van justitiële partners zelf in het preventie met gezag plan van de gemeente ‘s-Hertogenbosch – waaronder het Openbaar Ministerie – is in de basis gericht op het strafrechtelijk fundament van de aanpak. Dat betekent dat deze partners ook bij preventie met gezag, gaan doen waar zij van zijn en waar zij goed in zijn. Voor het OM betekent dit bijvoorbeeld de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. Het OM benadrukt dat zij de inzet van het strafrecht daar waar wenselijk, nodig en mogelijk in samenhang met de inzet vanuit andere (overheids-)instanties zal beschouwen, om met elkaar en ieder vanuit de eigen kracht maximale maatschappelijke impact te bereiken. Uitgangspunt is dan ook rolzuiverheid binnen een goede samenwerking.

A. Informatiepositie als randvoorwaarde voor innovatie en een geprioriteerde inzet

Aan de basis van een samenhangende aanpak van preventie mét gezag staat een gedegen informatiepositie. Dat geldt voor de aanpak als geheel en voor de geprioriteerde inzet van de justitiële partners. Dat is nodig om samen gerichte keuzes te maken, vanuit ieders eigen verantwoordelijkheden, taken en rollen. In de aanpak preventie met gezag investeren we dan ook doorlopend in het beter zicht krijgen op de doelgroep. Dit uitte zich onder meer in het ketenbreed leren om (potentiële) jonge aanwas en doorgroeiers eerder in beeld te krijgen (interventie 5).

Ook in het samenspel tussen gemeente en justitiële partners investeren we in een betere, gezamenlijke informatiepositie. Daarbij maken we zoveel mogelijk gebruik van bewezen effectieve voorbeelden en relevante ervaringen zoals bijvoorbeeld in de gemeente Eindhoven. Doordat justitiële partners tevens opereren op het niveau van Oost-Brabant zitten daarin belangrijke kansen voor samenwerking tussen de preventie met gezag gemeenten Eindhoven, Helmond en ‘s-Hertogenbosch. Zo investeert de politie (lokaal én regionaal) in capaciteit voor de DRIO.

Een gedegen informatiepositie biedt een basis voor het gericht aken van keuzes. Bijvoorbeeld in het gezamenlijke stellen van prioriteiten op basis van inzichten in netwerken of families. Zo kan gerichte opsporing ondersteunend zijn aan het beperken en doorbreken van negatieve rolmodellen. Bijvoorbeeld doordat met behulp van de bepaalde (wijk)context zaken waarbij een hoge impact op de wijk of omgeving wordt verwacht, met voorrang kunnen worden geselecteerd uit de reguliere stroom van zaken.

B. Intensiveren van inzet

Preventie met gezag zorgt voor een intensivering van de inzet van de volgende justitiële partners: Openbaar Ministerie, politie, reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming. De aanvullende inzet van de jeugdreclassering is eerder in dit plan van aanpak opgenomen onder de inzet van de programma’s Kansrijk en Straatkracht. Hieronder schetsen we de beoogde inzet van deze extra capaciteit, waarbij we ook toelichten hoe de gemeente investeert in een intensivering van dit samenspel.

- Het **Openbaar Ministerie** kiest voor een intensivering van haar inzet, met nadruk op de doelgroep preventie met gezag. Bijvoorbeeld door nauwe betrokkenheid bij casuïstiek/zaken in het kader van een eventuele familieaanpak, in het filteren en selecteren van pmg-zaken uit de reguliere stroom van zaken, het beoordelen van pmg-zaken. Daarmee stelt het OM ook capaciteit beschikbaar voor het op innovatieve manier afdoen van zaken.
- De **politie** is voornemens om in het kader van preventie met gezag extra opsporingscapaciteit in te zetten. Deze opsporingscapaciteit sluit aan op de intensivering van de deelname van politie aan versterkte lokale signaleringsketen (zie interventie 6) en de regionale intensivering van de informatiepositie via het DRIO. De intensivering van de opsporingscapaciteit hangt samen met de intensivering van de capaciteit van het OM; dit is een voorwaarde om op een goede manier opvolging te geven aan deze zaken. Een nadere toelichting op de inzet van politie binnen preventie met gezag ‘s-Hertogenbosch is opgenomen als bijlage 2.
- De justitiële partners **Raad voor de Kinderbescherming** en de **reclassering** intensiveren hun inzet op ‘preventie met gezag-casuïstiek’, onder meer met casusregie vanuit de RvdK en met intensivering van begeleidingstrajecten van hoog risico zaken vanuit de toezichtteams van de reclassering. Uitgangspunt voor beide partijen is een systemische benadering, met een intensivering van inzet op een systeem-/contextgerichte benadering rond recidiverende jongeren. Ook een vervroegde inzet en/of toezicht tijdens detentie voor het stimuleren van een succesvolle re-integratie behoort tot de mogelijkheden.
- Vanuit de gemeentelijke begroting investeren we in extra capaciteit voor casus- en procesregie vanuit het **Zorg- en Veiligheidshuis** (casus op maat). Dit draagt bij aan grotere slagkracht op complexe casuïstiek en extra mogelijkheden om vanuit de lokale context te escaleren. Daarmee komt de extra capaciteit in het Zorg- en Veiligheidshuis ook de eerste twee doelstellingen ten goede. Tevens is de extra capaciteit van het Zorg- en Veiligheidshuis een voorwaarde om te experimenteren met de familie-gerichte benadering die is weergegeven onder doelstelling 2.
- Tot slot intensiveren we vanuit **de gemeente** het samenspel tussen strafrecht en

bestuursrecht, door de inzet van meer bestuurlijke handhaving als alternatief of aanvulling om de effectiviteit en slagkracht van de aanpak te vergroten. Als gemeente verkennen we daartoe met een breed perspectief verschillende mogelijkheden: van het aanpassen van de APV, preventief fouilleren tot inzet van last onder dwangsom. Waar mogelijk maken we gebruik van voorbeelden uit andere (preventie met gezag-)gemeenten. De extra bestuurlijke handhaving bakenen we nadrukkelijk af tot zaken die raken aan ondermijnende criminaliteit.

Randvoorwaarde justitiële partners

Voor alle justitiële partners geldt – net als voor de gemeente – dat zij aanlooptijd nodig hebben om de extra inzet operationeel te maken. Het vrijstellen en/of aantrekken van extra personeel is noodzakelijk en vraagt tijd. De gemeente ‘s-Hertogenbosch volgt daarin de inschatting van de justitiële partners. Zo geeft bijvoorbeeld de reclassering aan dat zij na definitieve vaststelling van de pmg-middelen een half jaar nodig heeft om (nieuwe) collega’s te werven en de teams te versterken. Waarbij de zekerheid moet zijn dat de extra inzet structureel van aard is.

4.12 Wijkrechtspraak

De rechtbank Oost-Brabant is in de gemeente Eindhoven begonnen met wijkrechtspraak. Deze opzet van rechtspraak is gericht op multiproblematiek, en dus niet sec op de doelgroep voor preventie met gezag. Komende periode verkent de rechtbank samen met haar ketenpartners de uitbreiding van wijkrechtspraak binnen Oost-Brabant naar de gemeenten Helmond en 's-Hertogenbosch. Voor de aanpak preventie met gezag in de gemeente 's-Hertogenbosch stellen we het volgende voor:

1. 's-Hertogenbosch verkent komend jaar met de rechtbank en met justitiële partners in Oost-Brabant de mogelijkheden voor uitbreiding van wijkrechtspraak in het kader van preventie met gezag vanuit Eindhoven naar 's-Hertogenbosch. Daarbij wordt op basis van de ervaring en evaluatie in Eindhoven bepaald welke aanscherping in de aanpak / doelgroep wenselijk is.
2. 's-Hertogenbosch verkent gelijktijdig de mogelijkheden voor een effectievere aanpak van leerplichtzaken binnen de (wijk)rechtspraak. Op grond van de probleemanalyse lijkt dit interessant omdat verzuim geldt als een van de belangrijkste vroegsignalen voor afglijden naar ondermijnende criminaliteit, juist ook voor jeugdigen die verder onder de radar blijven.

De gemeente neemt vanuit preventie met gezag het initiatief om terugkijkend te leren van huidige casuïstiek uit de doelgroep 'jonge aanwas' en 'doorgroeiers' (zie ook interventie 5). Met een ketenbrede verklarende analyse wordt gestreefd naar een (voorlopig) risicoprofiel van leerplichtzaken met een verhoogd risico op ondermijnende criminaliteit. Ook het voortkomen van jonge aanwas uit criminele families kan in deze analyse worden betrokken. Aansluitend verkent de gemeente samen met de rechtbank, de RvdK, jeugdreclassering, andere ketenpartners en experts de mogelijkheden voor een effectievere, vroegtijdige aanpak van deze 'hoog risico' leerplichtzaken binnen de (wijk) rechtspraak. Ook wanneer dat leidt tot andere verbeteringen dan de toepassing van wijkrechtspraak in deze casuïstiek is dat een positief resultaat voor preventie met gezag.

5. Betrokken partijen, afbakening en omgeving

We hechten belang aan duidelijke sturing en besluitvorming in relatie tot de inzet van interventies en middelen in de gemeente 's-Hertogenbosch en de regio Oost-Brabant. Zodat we met een wendbare, effectieve en samenhangende aanpak ook daadwerkelijk de ambities uit deze aanvraag realiseren. Er is daarom gekozen voor een programmastructuur die recht doet aan zowel de brede betrokkenheid van het college van B&W (met directe betrokkenheid van de burgemeester en meerdere wethouders), de rol van de driehoek Zorg en Veiligheid als aan de vereiste lokale inbedding van preventie met gezag in de domein overstijgende samenwerking met en tussen alle betrokken partners.

In dit hoofdstuk lichten we de governance voor preventie met gezag toe. Zowel het college van B&W als de driehoek Zorg en Veiligheid hebben het belang van deze structuur onderschreven. Onderdelen van de structuur – zoals de samenstelling van de kerngroep+ – worden in het uitvoeringsprogramma nader uitgewerkt.

5.1 Governance

Programmastructuur

Sterke programma's kennen een sterke structuur. Dat begint met een programmamanager, die zich voor meerdere jaren met voldoende capaciteit en toewijding verbindt aan het programma. Daarbij willen we snel van wal en gaan we direct na de aanvraag door met de gezamenlijke ontwikkeling met onze partners. De programmamanager stelt daarbij samen met de betrokken partijen een uitvoeringsprogramma op. Dit uitvoeringsprogramma wordt verwacht in het eerste kwartaal van 2024.

De programmamanager fungeert gedurende de uitvoering van preventie met gezag als regisseur en als het aanspreekpunt. Vanuit die rol schakelt de programmamanager direct en regelmatig met de ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever. Tegelijk zorgt de programmamanager ervoor dat er verbinding tot stand komt tussen gemeente en alle veiligheids- en zorgpartners om hun bijdrage aan dit programma te leveren. De programmamanager zorgt ook dat preventie met gezag uitgevoerd wordt in verbinding met reguliere programma's zoals Gelijke Kansen, jeugdhulp en de ontwikkelingen vanuit het IVP. Daarnaast zorgt de programmamanager dat de drie separaat gefinancierde interventies (RIO, IPTA en AJB), die nu nog los staan van het programma preventie met gezag, worden geïncorporeerd binnen het programma voor een samenhangend en effectief geheel.

Bestuurlijke opdrachtgever

De burgemeester is vanuit het college van B&W bestuurlijk opdrachtgever, maar de raakvlakken met de wethouders jeugd en welzijn zijn dusdanig fors dat door het college van 's-Hertogenbosch besloten is om bestuurlijk een structureel overleg Zorg en Veiligheid in te richten (het poho zorg en veiligheid) waarbij preventie met gezag een vast agendapunt is. Omdat de aanpak domein overstijgend is (sociaal domein, welzijn, wijken, onderwijs en veiligheid), is een breed bestuurlijk draagvlak van cruciaal belang om tot een geslaagde aanpak en samenwerking te komen.

Poho Z&V

Ook ambtelijk geldt dat afstemming tussen betrokken domeinen van groot belang is. We stellen daarom een ambtelijke kerngroep in met vaste vertegenwoordigers uit in ieder geval de domeinen onderwijs, jeugd en veiligheid. Per jaar toetsen we de samenstelling van de kerngroep en passen deze waar nodig aan volgens het principe: zo eenvoudig mogelijk, maar met betrokkenheid van diegene die nodig zijn voor een samenhangende aanpak. Leden van de kerngroep stemmen ontwikkeling binnen het eigen focusgebied af en zorgen voor samenwerking met en binnen preventie met gezag. De kerngroep bereidt gezamenlijk het poho Zorg en Veiligheid en het bestuurlijke overleg voor.

Driehoek Zorg & Veiligheid (bestuurlijk overleg)

Vanwege de integraliteit van het programma preventie met gezag heeft de driehoek Zorg en Veiligheid een belangrijke (besluitvormende) rol gespeeld bij de totstandkoming van de aanvraag. Ook bij de uitvoering van het programma is een goede samenwerking tussen gemeente, politie en Openbaar Ministerie cruciaal.

Zeker waar het de samenhang tussen preventie én gezag betreft en de samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartijen.

De driehoek Zorg en Veiligheid heeft daarom uitgesproken dat besluiten over de inhoud en de voortgang van het programma worden genomen door deze driehoek Zorg en Veiligheid. Daarmee zorgen we voor draagvlak en voor prioritering voor de inzet van menskracht binnen de gemeente, de politie en het OM. De voorbereiding op de besluitvorming in de driehoek Zorg en Veiligheid vindt plaats in de kerngroep+. Dit is een compacte werkgroep met vertegenwoordiging van gemeente, politie en OM onder leiding van de programmamanager preventie met gezag.

Ondersteuning

Omdat binnen de aanvraag veel inspanningen aan zowel jeugd als veiligheid raken, en dit leidt tot een verzwaring van het stedelijk overleg, zal als ondersteuning voor de jeugdtafels een medewerker (16u) hieraan verbonden worden. Hij/zij legt verantwoording af aan de programmamanager.

Communicatie

Vanuit het programma preventie met gezag wordt als onderdeel van het uitvoeringsprogramma (Q3 2023 – Q1 2024) een communicatiestrategie ontwikkeld. De communicatie richt zich zowel op betrokken partners en stakeholders binnen de gemeentelijke organisatie als op de Bossche jeugdigen, ouders en de samenleving. De communicatiestrategie moet met zichtbaarheid ondersteunend zijn aan de uitvoering van het plan van aanpak.

5.2 Afbakening en omgeving

Dit programma heeft betrekking op de volledige levensloop van jeugdigen van de vroegste jeugd tot en met 27 jaar en hun ouders. Daarmee raakt preventie met gezag ook aan vrijwel de gehele inzet op de basis voor Bossche jeugd en jongvolwassenen. En tegelijkertijd raakt het aan de repressieve inzet op ondermijnende criminaliteit door zowel de gemeente als ketenpartners. We zoeken dan ook actief aansluiting maken verbinding met de bestaande inzet.

In de aanvraag hebben we gepoogd te onderbouwen hoe de extra inzet als gerichte versterking van de basis dient. Zoals in hoofdstuk 3 is toegelicht dient daarbij het bestuursakkoord en de focus op gelijke kansen en talentontwikkeling als basis. Met preventie met gezag sluiten hier gericht bij aan en voegen we daar gericht inzet aan toe. Hetzelfde geldt voor de aansluiting van preventie met gezag op de brede criminaliteitspreventie, waaronder de speerpunten cyber en jeugd in het IVP.

Gedurende het programma zoeken we de grensvlakken op en blijven we onderzoeken. Samen met betrokken partners en betrokkenen binnen de gemeente. Het uitgangspunt dat we daarbij hanteren is dat we het bestaande aanbod zoveel mogelijk vereenvoudigen, versterken en beter op elkaar afstemmen. Of zoals in het basisonderwijs is geformuleerd: "Vervangen, Niet Stapelen". Zo wordt de inzet van het programma een geheel en blijft het voor alle betrokken partners uitvoerbaar.

5.3 Betrokken partijen

Als gemeente kunnen we de ambities van preventie met gezag niet alleen realiseren. Hieronder is een overzicht opgenomen van alle partijen die bij de totstandkoming van het plan van aanpak zijn betrokken en die ook in de uitvoering van het programma een rol hebben.

We hebben er bewust voor gekozen om de interventies uit de aanpak samen met alle betrokkenen te operationaliseren in een uitvoeringsprogramma. Als onderdeel van het uitvoeringsprogramma worden ook de verantwoordelijkheden van individuele partners gespecificeerd.

1. Gemeente 's-Hertogenbosch

- OOV
- Sociaal domein
- Toegang jeugd
- Leerplicht
- Handhaving
- Aanpak avondklokrellen

2. Openbaar Ministerie

3. Politie

4. Raad voor de Kinderbescherming

5. Reclassering (3RO)

6. Jeugdreclassering

7. Stichting Halt

8. Basisonderwijs

9. Middelbaar onderwijs

10. Beroepsonderwijs

11. Hambaken Connect

12. Project Sterk

13. Power Up

14. PPS Security

15. Traject op Maat

15. Zorg- en Veiligheidshuis

16. Rechtbank

6. Onderzoek, monitoring en evaluatie

Preventie met gezag dient een brede ambitie die bestaat uit meerdere interventies die raken aan verschillende doelgroepen en leefgebieden. Daarbij worden we geconfronteerd met een complex fenomeen en met een snel veranderende (online) wereld. Een deel van de aanpak bestaat dus uit beter zicht krijgen, pionieren en meebewegen met de ontwikkeling van de doelgroep en de stad.

We vinden het daarom belangrijk om gedurende de looptijd van het programma samen met onze partners goed te volgen of we de juiste dingen aan het doen zijn, zowel op inhoud als proces. Om dit te realiseren gaan we gebruik maken van wetenschappelijke inzichten, recente ontwikkelingen, data en ervaringen. En in een lerende programmastructuur bespreken we de nieuwe inzichten en resultaten met elkaar: samen duiden we wat dit betekent voor onze inzet en de aanpak.

Leren en het blijven verbeteren van de aanpak gaan we doen door middel van actieonderzoek. Dat doen we doorlopend gedurende de looptijd van het programma. Ieder kwartaal vinden voortgangs-gesprekken plaats met de individuele projecten. Halfjaarlijks maakt het programmateam, ondersteund door de afdeling Onderzoek & Statistiek van de gemeente 's-Hertogenbosch, een voortgangsrapportage op om de gehele voortgang zichtbaar te maken.

De voortgang volgen heeft twee doelen:

1. Meten van de impact: Wat is onze impact op de doelgroep en 's-Hertogenbosch met de ingezette interventies?
2. Leren en verbeteren: Welke interventies werken wel, gedeeltelijk of niet en wat leren we hiervan voor het vervolg van het programma en daarna?

Om de impact te meten wordt gebruik gemaakt van verschillende lokale databronnen, waaronder de leerling thermometer. Huidige projecten die worden voortgezet of geïntensiveerd blijven gevolgd worden op al bestaande indicatoren. Waar mogelijk maken we ook gebruik van al lopende monitoring en evaluatie¹.

En waar nodig zullen nieuwe indicatoren en doelen worden ontwikkeld. Kwantitatieve data zal ondersteund worden met kwalitatieve data; met elkaar geven we betekenis aan deze ontwikkelingen in de cijfers. De definitieve systematiek zal in Q1 2024 worden ontwikkeld door de programmamanager samen met de werkgroep en betrokken partners – waarbij rekening wordt gehouden met de wendbare aanpak die we gaan hanteren.

Voor de monitoring van het programma als geheel en voor de monitoring van (nieuwe) interventies en projecten, zoeken we samenwerking met het lectoraat Ondermijning van de Avans Hogeschool om wetenschappelijke inzichten en recente ontwikkelingen te gebruiken voor het leren en verbeteren. Het lectoraat is betrokken bij de monitoring van meerdere preventie met gezag-gemeenten. Dat heeft als voordeel dat er eenheid ontstaat in de monitoring – waardoor vergelijking mogelijk wordt – en gemeenten onderling lessen en verbeteringen kunnen uitwisselen.

Dit alles zullen we doen in het licht van de regionale ontwikkelingen met de gezagspartners van Oost-Brabant en de landelijke ontwikkelingen van monitoring en evaluatie van het programma preventie met gezag. Waar mogelijk sluiten we aan bij initiatieven om leren mogelijk te maken.

De middelen voor preventie met gezag worden voor deze eerste fase toegekend voor de periode tot en met juni 2026; daarna is een gelijktrekking beoogd voor alle preventie met gezag gemeenten. Vóór het eind van deze eerste termijn wordt met een landelijke evaluatie gekeken naar de voortgang, opbrengst en borging van de aanpakken van alle op preventie met gezag aangesloten gemeenten. De lokale monitoring en evaluatie vormen daarvoor de input. Vanuit de gemeente 's-Hertogenbosch sluiten we vanzelfsprekend aan bij de landelijke evaluatie en bij andere lokale en regionale initiatieven voor tussentijds evalueren en leren of bij interessante initiatieven van kennisinstituten zoals in de samenwerking met het lectoraat Ondermijning van de Avans Hogeschool.

7. Financiën

Voor de periode 2024 tot en met juni 2026 is voor de gemeente 's-Hertogenbosch een totaalbudget vastgesteld van € 2.500.000. In dit hoofdstuk specificeren we de aanvraag voor dit bedrag in een programmabegroting.

Aansluitend op het reguliere budget maakt de gemeente 's-Hertogenbosch graag gebruik van de mogelijkheid om aanvullende middelen aan te vragen voor de inzet van een jeugdboa (€ 135.000 per jaar), voor capaciteit voor het Zorg- en Veiligheidshuis (€ 120.000 per jaar) en voor de inzet van jeugdreclassering (€ 300.000 per jaar voor de inzet van de programma's "KansRIJK" en "Straatkracht"). De aanvraag van deze extra middelen zijn ook opgenomen. Daarnaast bevat paragraaf 7.2 de begroting voor de incidentele kosten en zijn in paragraaf 7.3 de gespecificeerde begrotingen opgenomen voor de inzet van justitiële partners binnen het programma preventie met gezag.

7.1 Programmabegroting preventie met gezag

Onderstaande begroting geeft de uitgaven voor preventie met gezag weer. Daarbij wijzen we erop dat de gemeente 's-Hertogenbosch kiest voor een wendbare aanpak. Dat betekent dat we de inzet – en daarmee ook de begroting – aanpassen wanneer daar vanuit de monitoring en evaluatie of vanuit nieuwe inzichten in effectieve methoden aanleiding toe is.

¹ Een van de individuele aanpakken die is ondergebracht onder doelstelling 2 wordt ook nu al doorlopend gemonitord door de gemeente. De gemeente hecht er belang aan om te blijven toetsen of deze inzet effectief is en heeft daartoe een eigen monitoringsystematiek ontwikkeld.

Doelstelling	Cofinanciering (op jaarbasis)	2024	2025	2026 (t/m juni)
Doelstelling 1 – doorbreken ronsel- en ingroeimechanismen (beschermen kwetsbare jeugdigen)				
1. Aansluiten bij de aanpak Gelijke Kansen	-	-	-	-
2. Jongerenparticipatie	-	€ 10.000	€ 10.000	€ 50.000
3. Weerbaar maken van jeugdigen - Ondersteuning en scholingsaanbod op maat PO - Ondersteuning en scholingsaanbod op maat VMBO/MBO - Inzet interventie: alleen jij bepaalt wie je bent (AJB) ²	-	€ 25.000	€ 25.000	€ 12.500
	-	€ 25.000	€ 25.000	€ 12.500
	€ 76.440	-	-	-
4. Weerbaar maken van ouders	-	-	-	-
5. Beter en eerder signaleren in het voorliggend veld - Algemene opleiding alle professionals voorliggend veld - Doorlopende, verdiepende opleiding voorliggend veld - Naar voren halen forensische expertise (1 fte) - Inzet KansRIJK* (zie begroting aanvullende middelen) - Ketenbreed leren om eerder in te kunnen grijpen (inzet ondersteuning en onderzoeker/analist)	-	€ 20.000	€ 20.000	€ 10.000
	-	€ 20.000	€ 20.000	€ 10.000
	-	€ 130.000	€ 130.000	€ 65.000
	-	-	-	-
	-	€ 70.000	€ 70.000	€ 35.000
6. Versterken signaleringsketen - Inzet Halt: coördinatie versterking School & Veiligheid - Coördinatie versterking stedelijk jeugdoverleg	-	€ 49.128	€ 49.128	€ 24.564
	-	€ 60.000	€ 60.000	€ 30.000
7. Extra inzet jeugdboa* - Inzet jeugdboa (1 fte)	-	€ 135.000*	€ 135.000*	€ 67.500*
8. Versterken online weerbaarheid en zicht op online - Inzet tool: HackShield - Inzet Cyber Youth Team	€ 7.320,50	-	-	-
		€ 37.000	€ 37.000	€ 18.500
Totaal doelstelling 1 <i>*bedrag exclusief inzet KansRIJK en jeugdboa</i>	€ 83.760,50	€ 446.128	€ 446.128	€ 223.064

² Het ministerie van J&V heeft middelen toegekend aan de gemeente 's-Hertogenbosch voor de uitvoering van de interventies AJB, IPTA en RIO. Voor een samenhangende, integrale aanpak nemen we deze interventies op in de aanpak, maar omdat de interventies t/m juni 2026 separaat worden gefinancierd zijn de middelen hier opgenomen onder cofinanciering. Waarbij het dus niet gaat om cofinanciering vanuit de gemeente maar om aanvullende landelijke middelen.

Doelstelling	Cofinanciering (op jaarbasis)	2024	2025	2026 (t/m juni)
Doelstelling 2 – doorbreken criminele carrière doorgroeiers				
9. Behouden, uitbreiden en verstevigen individuele aanpakken - Inzet en omkadering project Sterk, aanpak avondklokrellen en Hambaken Connect ³ - Maatwerkbudget individuele aanpakken - Inzet IPTA (1 fte) ⁴ - Inzet RIO (2 fte) ⁵	-	€ 300.000	€ 300.000	€ 150.000
	-	€ 30.000	€ 30.000	€ 15.000
	€ 101.400	-	-	-
	€ 226.800	-	-	-
10. Exit-programma: Straatkracht* - Zie begroting aanvullende middelen	-	-	-	-
Totaal doelstelling 2 <i>*bedrag exclusief inzet Straatkracht</i>	€ 328.200	€ 330.000	€ 330.000	€ 165.000
Doelstelling 3 – Doorbreken negatieve rolmodellen met aanpak doorgroeiers en harde kern				
11. Gericht inzetten preventie mét gezag - Inzet op bestuurlijke handhaving (0,5 fte handhavingsjurist) - Capaciteit Zorg- en Veiligheidshuis* (zie begroting aanvullende middelen) - Inzet justitiële partners* (zie begroting toelichting justitiële partners)	-	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
	-	€ 120.000*	€ 120.000*	€60.000*
	-	-	-	-
12. Wijkrechtspraak - N.t.b	-	-	-	-
Totaal doelstelling 3 <i>*bedrag exclusief inzet ZVH en justitiële partners</i>	-	€ 40.000	€ 40.000	€ 20.000
Programmakosten				
Programmamanager 1 fte, schaal 12	-	€ 116.323,35	€ 116.323,35	€ 58.161,68
Analyse, evaluatie en monitoring Inzet onderzoeker, analist en samenwerking met Avans	-	€ 80.000	€ 80.000	€ 40.000
Totaal programmakosten		€ 196.323.35	€ 196.323.35	€ 98.161,68
Totale kosten <i>*Exclusief aangemerkt bedragen</i>	€ 411.960,50	€ 1.012.451,35	€ 1.012.451,35	€ 506.225,68

³ We kiezen voor een intensieve inzet met een relatief hoog budget voor deze aanpakken. Zoals toegelicht in hoofdstuk 4 gaat het om aanpakken die reeds met positief resultaat door de gemeente worden gemonitord op effectiviteit en/of om inzet die elders bewezen effectief is. We blijven deze aanpakken gedurende preventie met gezag monitoren op effectiviteit.

^{4 & 5} Het ministerie van J&V heeft middelen toegekend aan de gemeente 's-Hertogenbosch voor de uitvoering van de interventies AJB, IPTA en RIO. Voor een samenhangende, integrale aanpak nemen we deze interventies op in de aanpak, maar omdat de interventies t/m juni 2026 separaat worden gefinancierd zijn de middelen hier opgenomen onder cofinanciering. Waarbij het dus niet gaat om cofinanciering vanuit de gemeente maar om aanvullende landelijke middelen.

Daarmee komen de totale kosten op een bedrag van € 2.531.128,38. Inclusief de aanvullende middelen voor jeugdreclassering, de inzet van een jeugdboa en het Zorg- en Veiligheidshuis (in totaal voor 2,5 jaar € 1.387.500) komt het totaalbedrag op € 3.918.628,38.

7.2 Begroting voorbereidingsfase preventie met gezag

Onderstaande begroting specificeren we de uitgaven voor de voorbereidingsfase van het programma preventie met gezag. Deze begroting bevat zowel gemaakte uitgave voor het voorliggende plan van aanpak, als uitgaven voor het voortzetten van het proces na het indienen van de aanvraag. Zoals eerder aangegeven is het ons streven om in Q4 van 2023 al te starten met het uitvoeringsprogramma.

Specificatie aanvraag aanvullende middelen			
Inzet	2024	2025	2026 (tot en met juni)
Inzet jeugdreclassering Brabant - Inzet KansRIJK - Inzet Straatkracht (minimaal 6 trajecten)	€ 300.000	€ 300.000	€ 150.000
Toelichting: voor inzet van de methoden Straatkracht en KansRIJK hanteren we een totaalbedrag van waaruit we gedurende 2024 specificeren wat exact de vraag gaat zijn naar KansRIJK trajecten en Straatkracht. Daarbij blijven we flexibel om aan te sluiten bij de vraag die mede voortkomt uit de inzet van het bredere programma preventie met gezag. Hierbij dient ook nog opgemerkt te worden dat Straatkracht zich op dit moment nog in een pilot vorm bevindt waarbij het streven is om begin 2024 enkele medewerkers vanuit JR hierin geschoold te hebben. Hieronder de trajectprijzen van kansRIJK, Straatkracht en consultatie en advies. Trajectprijs Kansrijk 3 maanden: € 3.917,28 Trajectprijs Kansrijk 6 maanden: € 6.267,85 Trajectprijs Staatkracht 12 maanden: € 29.858,8 Advies en consultatie per uur: € 123,37			
Inzet jeugdboa Inzet jeugdboa (1 fte)	€ 135.000	€ 135.000	€ 67.500
Intensivering inzet Zorg- en Veiligheidshuis - Inzet procesregisseurs - Inzet ondersteuner	€ 120.000	€ 120.000	€ 60.000
Totaal	€ 555.000	€ 555.000	€ 277.500

Activiteit	Bedrag
Projectleiding inclusief penvoering - Inzet projectleider vanuit de gemeente 's-Hertogenbosch, aangevuld met ondersteuning en analysecapaciteit. - Ondersteuning door extern bureau bij opstellen aanvraag en schrijven plan van aanpak.	€ 124.200
Kosten faciliteit (huur locatie) Kosten voor faciliteit ten behoeve van bijeenkomsten met ketenpartners, waaronder zaalhuur en catering.	€ 6.400
Communicatie en drukwerk Opmaak en drukwerk van de aanvraag preventie met gezag.	€ 14.000
Handgeld Huur locatie, catering en lezingen	€ 5.400
Totaal	€ 150.000

7.3 Toelichting inzet justitiële partners binnen preventie met gezag

In deze paragraaf specificeren we tot slot de beoogde de uitgaven voor de justitiële partners binnen het programma preventie met gezag. Deze partners ontvangen hiervoor eigenstandig middelen die overwegend starten in 2024 en in de daaropvolgende jaren oplopen tot de uiteindelijke bedragen. In deze paragraaf is de inzet van de jeugdreclassering en het Zorg- en Veiligheidshuis niet meegenomen. De uitgaven voor deze partijen is opgenomen in de begroting specificatie aanvraag aanvullende middelen (paragraaf 7.1).

Politie

Voor de (extra) inzet zoals toegelicht in het plan van aanpak – en conform de bijlage van politie ‘s-Hertogenbosch – ramen we de benodigde capaciteit als volgt:

Functie	Loonkosten normbedragen 2023
0.8 fte Generalist TO (evt. digitale expertise)	€ 109.181
0.3 fte Senior Jeugd	€ 44.998
0.2 fte OSA – jeugd	€ 31.226
Middelen; promo/communicatie	€ 2.500
Totaal	€ 187.905

Reclassering (3RO)

De beoogde (extra) inzet van de reclasseringsorganisaties Oost-Brabant conform het plan van aanpak ramen we in termen van benodigde capaciteit (fte) als volgt:

Inzet	Inzet fte – incidenteel/jaarlijks
Bijdragen aan contextgerichte netwerkaanpak om gecombineerd en op elkaar afgestemd plan van aanpak te maken met als doel het criminele netwerk te verzwakken, criminele carrières te doorbreken en intergenerationele overdracht te stoppen.	0,5 fte – jaarlijks
Bijdragen aan gebiedsgerichte casuïstiek en delen kennis en expertise over methodieken om de risico's te duiden.	0,5 fte – jaarlijks
Intensiveren van het begeleidingstraject bij hoog risico casussen uit ‘s-Hertogenbosch.	1 fte – jaarlijks
Tijdens detentie van inwoner uit ‘s-Hertogenbosch al starten met een toezicht.	0,5 fte – jaarlijks
Bijdrage Reclassering aan (verkenning) wijkrechtspraak / justitie in de wijk	0,2 fte – incidenteel (verkenning/implementatie) 0,3 fte – jaarlijks (bij invoering wijkrechtspraak)
Ontwikkelen innovaties, zoals: - verkennen alternatieven voor strafrechtelijk afdoen, waaronder het anders inzetten van taak- en werkstraffen en reclasseringsinzet in bestuursrechtelijk of vrijwillig kader - gedragsinterventies aan jongvolwassenen buiten justitieel kader - aanpak van cybercrime/online toezicht	0,5 fte – gedurende 2 jaar
Coördinatie 3RO Preventie met gezag	0,5 fte – jaarlijks
Totaal incidenteel	1,2 fte
Totaal structureel jaarlijks	3,3 fte

Openbaar Ministerie

De beoogde (extra) inzet van het Openbaar Ministerie parket Oost-Brabant conform het plan van aanpak ramen we in termen van benodigde capaciteit (fte) als volgt:

- 2 fte Interventiejuristen/gebiedssecretarissen
- 0,5 fte administratieve ondersteuning
- 0,5 fte Privacy jurist (enkel noodzakelijk indien hier vanuit de landelijke organisatie geen capaciteit voor wordt vrijgemaakt)

De inzet van het Openbaar Ministerie in het preventie met gezag plan van de gemeente ‘s-Hertogenbosch is in de basis gericht op het strafrechtelijk fundament van de aanpak. Dat betekent dat wij ook bij preventie met gezag, gaan doen waar we als OM van zijn en waar we goed in zijn: de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. De inzet van het strafrecht zullen we daar waar wenselijk, nodig en mogelijk in samenhang met de inzet vanuit andere (overheids-) instanties beschouwen, om met elkaar en ieder vanuit de eigen kracht maximale maatschappelijke impact te bereiken. Rolzuiverheid binnen een goede samenwerking.

Samen met de gemeente ‘s-Hertogenbosch en betrokken ketenpartners willen wij in het kader van preventie met gezag specifiek gaan kijken hoe we de intergenerationele overdracht van crimineel gedrag kunnen aanpakken. In bijvoorbeeld de gemeente Tilburg en Rotterdam is de afgelopen jaren ervaring opgedaan met aanpakken en werkwijzen gericht op criminele families. Deze aanpakken gaan uit van een systeemgerichte benadering waarin strafrechtelijk optreden in nauwe afstemming en samenwerking gaat met het bieden van perspectief en preventie vanuit het gemeentelijk domein. Samen met betrokken ketenpartners gaan we kijken welke elementen van deze aanpakken we kunnen inzetten in de aanpak van criminele families in ‘s-Hertogenbosch, om op die manier de intergenerationele overdracht van crimineel gedrag te beperken.

Preventie met gezag zorgt voor een intensivering van onze inzet, meer specifiek op de jonge aanwas doelgroep. Bijvoorbeeld door nauwe betrokkenheid bij casuïstiek/zaken in het kader van een eventuele familieaanpak, in het filteren en selecteren van PmG-zaken uit de reguliere stroom van zaken, het beoordelen van PmG-zaken en het op een innovatieve manier afdoen van zaken. Ook de politie is voornemens om in het kader van PmG extra opsporingscapaciteit in te zetten. Om op een goede manier opvolging te geven aan deze zaken is voldoende capaciteit aan onze kant noodzakelijk.

Bijlagen

- Factsheet reclasseringsinzet gemeente ‘s-Hertogenbosch 2022
- Bijdrage politie ‘s-Hertogenbosch

Colofon

Dit is een uitgave van gemeente
's-Hertogenbosch